

Musiikin työkalupakkeja varhaiskasvatukselle

Malla Pelo

2020 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Musiikin työkalupakkeja varhaiskasvatukselle

Malla Pelo
Sosionomikoulutus
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2020

Malla Pelo

Musiikin työkalupakkeja varhaiskasvatukselle

Vuosi

2020

Sivumäärä 46

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on helpottaa varhaiskasvatuksen henkilöstön työtaakkaa ja lisätä musiikkikasvatusta päiväkodeissa. Tässä työssä suunniteltiin, minkälainen Salon kaupungin soitinlainaamo voisi olla ja mitä soittimia se voisi sisältää. Liitteeksi jokaiseen soittimeen laadittiin tuntisuunnitelma, joka käytiin ensin pitämässä malliksi päiväkodilla ja sen jälkeen jätettiin päiväkodin henkilöstön käyttöön. Lisäksi päiväkodille jätettiin laulut, leikit, nuotit ja äänitallenteet.

Tietoperustassa käsitellään musiikkikasvatuksen hyötyjä, musiikin merkitystä lapsen kehitykselle sekä musiikin ja kielen yhteyttä. Lisäksi esitellään aikaisempia tutkimuksia sekä muutamia tapoja ja hankkeita, kuinka eri kaupungit ovat hyödyntäneet varhaisiän musiikkikasvattajia varhaiskasvatuksessaan.

Työ on toiminnallinen opinnäytetyö, jossa testattiin kaikki viisi tuntisuunnitelmaa kahdessa sallolaisessa päiväkodissa tavoitteena saada tuntisuunnitelmista mahdollisimman toimivia. Apuna käytettiin SWOT-analyysiä. Palautetta tunteista kerättiin molempien päiväkotien henkilöstöiltä sekä musiikkileikkikoulutunneille osallistuneilta lapsilta. Lisäksi havainnoitiin omaa työskentelyä. Tämän kaiken perusteella muokattiin tuntisuunnitelmia. Idea sai positiivista palautetta, minkä perusteella vahvistui käsitys siitä, että tämä voisi olla toimiva yhteistyötapa musiikin varhaiskasvattajien ja päiväkotien välillä.

Malla Pelo

Musical toolboxes for early childhood education

Year 2020

Pages

46

The purpose of the thesis is to ease the workload in the early childhood education personnel and to increase music education in kindergartens. In this study the possibility of a musical instrument library in Salo was examined and its contents was planned. The lessons were first tested and a lesson plan was attached to every instrument. Then songs, plays, music sheets and recordings were left in the kindergarten to be used by the personnel.

The theoretical background describes the benefits of music education, the importance of music to children`s growth and the connection between music and language. In addition, earlier studies and some practices and projects of how different towns have used early-age music educators in their early childhood education, have been described.

The thesis is functional and the five lesson plans were tested in two kindergartens in Salo in order to make the lesson plans as functional as possible. SWOT analysis was used as a tool. The personnel in both day care centers and the children in the music play school groups gave feedback on the lessons. Lesson plans were modified on the basis of the performance. The idea received positive feedback and because of that the impression that this could be a functioning way of cooperation between early childhood educators in music and kindergartens, was fortified.

Keywords: early childhood education, early childhood music education, music play school, music education in kindergartens

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyöhön liittyvä aiempi tutkimus	7
2.1	Musiikkikasvatus-hankkeita päiväkodeissa.....	7
2.2	Maisterin tutkielma	9
2.3	Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt.....	9
3	Musiikki varhaiskasvatuksessa	11
3.1	Varhaisiän musiikinopettajat	11
3.2	Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet	12
3.3	Varhaisiän musiikkikasvatuksen työtavat	12
3.4	Musiikin merkitys lapselle	14
3.5	Lasten musiikkihetkissä huomioitavat asiat	16
3.6	Soitinlainaamon soitinten valinta	16
4	Opinnäytetyön toteutus	18
4.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	18
4.1.1	Suunnitteluvaiheen SWOT-analyysi	18
4.1.2	Toteutus	20
4.1.3	Arviointi.....	21
5	Tulosten käsittely ja havainnointi	21
5.1	Yhteistyöpäiväkodin ja -ryhmien esittely.....	21
5.2	Tapaamiset ryhmien kanssa	22
6	Tulosten arviointi ja pohdinta	25
6.1	Likertin asteikko	25
6.2	Henkilökunnan palaute.....	25
6.3	SWOT-analyysien arviointi.....	26
7	Opinnäytetyöprosessin arviointi ja pohdinta	27
7.1	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	27
7.2	Kehittämissuhteet	27
7.3	Ammatillinen kasvu	29
	Lähteet	30
	Kuviot	32
	Taulukot	32
	Liitteet.....	33

1 Johdanto

Suomalainen varhaiskasvatus perustuu Lapsen oikeuksien julistukseen, jonka 31. artiklan mukaan jokaisella lapsella on oikeus virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin (YK 1989). Varhaiskasvatuksen tulisi hoidon ja kasvatuksen lisäksi olla myös kulttuurinen kokemus (Ruokonen 2017, 121).

Olen aiemmalta koulutukseltani varhaisiän musiikkikasvattaja (Helsingin Konservatorio 2000, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia 2004) ja pianonsoitonopettaja (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia 2003). Tätä työtä ehdin tehdä noin 15 vuotta ennen kuin vuonna 2015 siirryin päivätöihin työskentelemään varhaiskasvatuksen pariin. Minua on useamman kerran pyydetty kouluttamaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja olen tätä työtä tehnytkin. Kun toimin musiikkileikkikoulunopettajana Helsingin Konservatoriossa (vuodet 2000-2012), ohjasin samalla tulevia musiikkileikkikoulunopettajia pitämällä heille ohjelmistopraktikumia. He observeivat tuntejani ja toimin heidän opetusharjoittelunsa ohjaajana. Mielestäni paras oppi onkin seurata käytännössä, kuinka opetus tapahtuu ja kuinka se elää hetkessä lasten kanssa.

Tämä työ on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tavoitteena on helpottaa varhaiskasvatuksen henkilöstön työtaakkaa ja lisätä musiikkikasvatusta päiväkodeissa. Lähdimme kehittämään ajatusta alun perin parini kanssa Yrittäjyys-kurssilla, josta idea laajeni lopulta opinnäytetyöksi asti. Kun ulkopuolinen musiikkikasvatuksen ammattilainen, tässä opinnäytetyössä siis minä, ottaa vastuun musiikkikasvatuksesta, lapset saavat tasokasta musiikkikasvatusta päivän parhaana aikana, kun he ovat virkeimmillään ja vastaanottavaisimmillaan. Kun henkilökunta osallistuu tuokioihin, he saavat valmiita ideoita ja materiaalia omaan työhönsä, joten heidän ei tarvitse löytää hektisestä arjestaan aikaa musiikkituokioiden suunnitteluun. Tässä opinnäytetyössä suunnittelin talon henkilöstön käyttöön valmiin työkalupakin (tuntisuunnitelman, laulut, leikit, nuotit, äänitallenteet, soittimet), jonka musiikkikasvattaja jättää taloon musiikkileikkikouluntunnin jälkeen. Henkilöstö saa vapaasti käyttää ja muokata pakkia tarpeidensa mukaan. Kun pakki on käytetty loppuun, musiikkikasvattaja tulee päiväkotiin uuden pakin kanssa. Perheiden arki helpottuu, kun lapsia ei enää illalla tarvitse kuljettaa musiikkiharrastuksiin. Tavoitteena on saada kaikki päiväkodin lapset mukaan musiikkileikkikouluun eikä esimerkiksi niin, että perheen taloudellisen tilanteen takia osa lapsista ei voi osallistua.

Salon kaupungille laaditaan parhaillaan kulttuurikasvatussuunnitelmaa ja olen ilmoittautunut mukaan sen laatimiseen. Kaupungin kulttuurituottaja Sini Lundgren oli kartoittanut marraskuussa 2019 kyselyllä, minkälaista apua päiväkotien henkilöstö toivoisi työhönsä ja vastauksista kävi ilmi, että ulkopuolista musiikkikasvattajaa toivottaisiin oman työn tueksi. Kulttuurikasva-

tussuunnitelman työryhmän alkutapaamisessa 10.2.2020 workshoppeissa nousi esille idea kaupungin soitinlainaamosta, josta päiväkodit voisivat lainata soittimia musiikkituokioihinsa. Lähdin pohtimaan, minkälainen Salon kaupungin soitinlainaamo voisi olla ja päätin tehdä työkalupakit siltä pohjalta, mitä lainassa olevien soittimien kanssa voisi tehdä ja kuinka niitä voisi käyttää mahdollisimman monipuolisesti.

Työn tietoperustassa kerrotaan musiikkikasvatuksen hyödyistä, musiikin merkityksestä lapsen kehitykselle ja esimerkiksi musiikin ja kielen yhteydestä musiikin tuomaa iloa unohtamatta. Lisäksi esitellään muutamia tapoja ja hankkeita, kuinka eri kaupungit ovat hyödyntäneet varhaisiän musiikkikasvattajia varhaiskasvatuksessaan.

2 Opinnäytetyöhön liittyvä aiempi tutkimus

2.1 Musiikkikasvatus-hankkeita päiväkodeissa

Päiväkotimusiikkileikkikouluja on toiminnassa jonkin verran riippuen kunnasta. Osa kunnista sallii toiminnan, osa ei. Toiminnan kieltämisen perusteena on käytetty lasten asettamista epätasa-arvoiseen asemaan. Kerron, miten päiväkotimusiikkileikkikoulut toimivat Espoossa, kuinka Vantaa on käyttänyt taidepedagogien osaamista hyödykseen, Keravan ”Musiikki kuuluu kaikille” sekä Helsingin ”Musakärry”-hankkeesta.

Espoon Musiikkiopisto toimii 21 päiväkodissa. Espoossa kaikki lapset pääsevät perheen niin halutessa musiikkileikkikouluun. Jos perheellä on kaupungin antama päätös päivähoidon nollamaksusta, lapsi saa maksuvapautuksen päiväkotimusiikkileikkikoulun lukukausimaksusta. Tunnilta on musiikkileikkikoulunopettajan lisäksi mukana yksi tai useampi päiväkodin aikuinen. Musiikkileikkikoulunopettaja järjestää päiväkodilla myös muuta toimintaa kuten juhlia, tapahtumia, kummikonsertteja sekä musiikkikoulutusta henkilökunnalle. (EMO 2019.)

Vantaan kaupunki aloitti syksyllä 2014 Taikava-hankkeen, jossa kaupunki palkkasi varhaiskasvatukseen taidepedagogeja. Hanketta tutkittiin Helsingin Yliopistossa ja tulokset taidepedagogiikan toiminnan hyödyistä olivat positiivisia. Taikava-toimintamallista on myös tekeillä osana Helsingin Yliopiston kasvatopsykologian tutkimusryhmän hanketta väitöstutkimus, jossa tutkijana toimii Leena Turkki. Malli on otettu käyttöön Vantaan lisäksi myös Kirkkonummella sekä Oulussa. (Lumme 2017; Halme 2017.)

Taikava-hanke päättyi keväällä 2016, jolloin taidepedagogien paikat kevään ja syksyn aikana vakainaistettiin. Kaiken kaikkiaan Vantaan varhaiskasvatuksessa työskentelee tällä hetkellä 15 taidepedagogia taiteen eri osa-alueilta: musiikki, draama ja sirkustaide. Taidepedagogit työskentelevät ryhmissä, joissa on 3-6 tehostettua tukea tarvitsevaa lasta. Kaupungille ei kerry

taidepedagogeista ylimääräisiä kuluja, sillä taidepedagogit on palkattu päiväkoteihin ryhmäkohtaisen avustajan tilalle. Vantaan taidepedagogit olivat tyytyväisiä hankkeeseen, mutta eivät tilanteeseen vakinaistamisen jälkeen. Alkuperäinen idea siitä, että taidepedagogi on aikuinen, jolla on aina aikaa, unohtuu arjen kiireessä helposti. (Lumme 2017.)

Keravan musiikkiopisto ja Keravan kaupunki toteuttivat vuosina 2007-2008 ”Musiikki kuuluu kaikille” -hankkeen. Idea hankkeesta tuli lasten vanhemmilta ja sen toteuttajana toimi Keravan musiikkiopiston varhaisiän musiikinopettaja Leena Mäkilä. Hankkeen rahoitti Suomen Kulttuurirahasto ja sen ideana oli viedä musiikki päiväkotiin jokaisen lapsen ulottuville. Yhteistyöpäiväkotina hankkeessa toimi Jaakkolan päiväkotia. Viikoittaisten musiikkileikkikoulutuntien lisäksi kaikki soittimet säilytettiin päiväkodissa, joten lapsilla oli mahdollisuus soittaa niitä halutesaan. Päiväkodin henkilökunta järjesti lapsille rauhallisen harjoitustilan soittamista varten sekä osallistui musiikkileikkikoulutunneille mahdollisuuksien mukaan. Mäkilä kertoi vanhemmille ryhmien kuulumisia kuukausikirjeillä. (Chydenius & Hänninen 2015, 44-46.)

Hankkeen päättyessä päiväkodin henkilökunnalle tehtiin kysely hankkeesta ja palaute oli hyvin positiivista. Henkilökunta kertoi saaneensa rohkeutta musiikkitoiminnan toteuttamiseen. Heidän laulu- ja leikkirepertuaarinsa oli laajentunut, samoin erilaisten musiikin työtapojen sekä soitinten käyttö. Lisäksi hanke oli heidän mielestään vaikuttanut myönteisesti sekä työmotivaatioon että -viihtyvyyteen. (Chydenius & Hänninen 2015, 47-48.)

Chydenius ja Hänninen tekivät vanhemmille kyselyn, jossa vanhempien oli tarkoitus arvioida lapsensa taitoja ja kiinnostuksen kohteita. Kyselyn kysymykset koskivat lapsen musiikillista ilmaisua, sosiaalista ja emotionaalista osaamista sekä motorisia taitoja. Kysely tehtiin vanhemmille sekä ennen että jälkeen hankkeen. Lasten taidot karttuivat puolen vuoden aikana kaikilla tutkituilla osa-alueilla. Kyselyn luotettavuuteen tosin vaikuttaa muun muassa se, että vastausmäärä oli verrattain pieni (27 vastausta) ja toisaalta on hankalaa arvioida, mikä tarkalleen on musiikkiprojektin osuus tuloksissa, koska uuden oppiminen on lapselle luontaista. (Chydenius & Hänninen 2015, 46-47.)

Musakärry-hanke on Helsingin Varhaiskasvatusviraston pilottihanke. Musakärry on nimensä mukaisesti kiertävä soitinkokoelma, joka on elokuusta 2016 lähtien kiertänyt Helsingin Keskisen varhaiskasvatusalueen päiväkodeissa. Musakärryn idea lähti suomi toisena kielenä-kärrystä ja sen ideoija on päiväkotia Hertan johtaja Inkeri Karhos. Hankkeen yhteistyökumppanina toimii Helsingin Kaupunginorkesteri ja kummina Sibelius-Akatemian lehtori Soili Perkiö. Hanke rahoitettiin Helsingin keskisen alueen koulutusbudjetista. (Kumpulainen 2017, 2-4.)

Soitinten lisäksi kärry sisältää muun muassa soitinten käsittelyohjeita, nuotteja sekä toimintaa tukevia kuvia soittimista ja mukana olevien laulujen avainsanoista ja -toiminnoista. Helsingin Kaupunginorkesteri lahjoitti kärryyn muun muassa huiveja ja levyjä. Musakärryn voi lainata

kuukaudeksi kerrallaan. Lainauksen yhteydessä päiväkotikiitos saa ohjauksen, jolloin musiikkikasvattaja esittelee soittimet henkilöstölle ja yhdessä pohditaan, kuinka musakärryä voisi käyttää kyseisessä päiväkodissa. Musakärryjä oli vuonna 2017 kaksi ja kolmas oli suunnitteilla. (Kumpulainen 2017, 3-4, 6.)

Kumpulaisen mukaan olennaisin osa Musakärry-hanketta on henkilökunnan kouluttaminen. Soittimet jäävät käyttämättä, ellei henkilöstöllä ole omakohtaista kokemusta soittamisesta eikä tietoa, mitä soittimilla voisi lasten kanssa tehdä. Musakärry -hankkeen ansiosta saadaan jo olemassa olevat soittimet päiväkotien kaapeista käyttöön ja uudemmat soittimet tutuiksi, joten kun soitinten hankinta päiväkodeille on seuraavan kerran ajankohtaista, henkilökunnalla on omakohtaista kokemusta siitä, mitkä soittimet voisivat olla heidän päiväkodilleen sopivat. (Kumpulainen 2017, 12, 23.)

2.2 Maisterin tutkielma

Salla Hämeenahon maisterin tutkielma ”Jos se talo vois soida keittiöstä johtajaan saakka” (Sibelius-Akatemia, 2013) on laadullinen tapaustutkimus. Hämeenahon tutkimuskohteena olivat Helsingin Kaupungin Lähiöprojekti sekä sen Muskari päiväkodissa-projekti. Tulosten mukaan musiikin käyttö päiväkodeissa oli hyvin vaihtelevaa. Jossain lapsiryhmissä musiikkia ei käytetty lainkaan. Musiikkiopistojen ja päiväkotien yhteistyötä pidettiin tärkeänä ja musiikkileikkikoulunopettajien vierailut toivat päiväkotiin uusia elämyksiä. Yhteistyö musiikkiopiston ja päiväkodin kesken toimi, kunhan vain toimintatavat suunniteltiin yhdessä. Tutkimuksen tulosten mukaan ainoa este yhteistyölle oli rahoitus. Maksullinen varhaisiän musiikinopetus jakoi mielipiteet siitä, asettaisiko se päiväkodin lapset eriarvoiseen asemaan. (Hämeenaho 2013, 2.)

2.3 Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt

Metropolia Ammattikorkeakoulu kouluttaa varhaisiän musiikkikasvattajia ja talossa onkin tehty monia töitä liittyen päiväkotien musiikkikasvatukseen. Riitta-Liisa Rauhala toteaa työssään ”Musiikkileikkikoulunopettajien kokemuksia päiväkotimuskareista” (Metropolia, 2015), että päiväsaikaan sekä aikuiset että lapset ovat virkeämpiä. Hän kokee myös, että musiikkileikkikoulunopettaja toisi läsnäolollaan helpotusta päiväkodin usein niin hektiseen arkeen. (Rauhala 2015, 1.)

Rauhala selvitti haastattelemalla työssään, minkälaisia kokemuksia varhaisiän musiikkikasvattajilla oli päiväkotimuskareista. 70 vastaajasta 19 oli sitä mieltä, että henkilökunta hyötyy, jos he osallistuvat muskaritunneille. He saavat ideoita omiin musiikkihetkiinsä ja näkevät lapsista uusia puolia. (Rauhala 2015, 10, 17-18.)

Väittämän ”päiväkodeissa pidettävä muskari eriarvoistaa päiväkodin lapsia” vastauksissa riitti hajontaa. Jos joku lapsi jää erillisen maksun takia muskarin ulkopuolelle, kaksi vastaajaa oli

sitä mieltä, että muskari eriarvoistaa lapsia. Vastauksista käy ilmi myös mahdollisuudet eriarvoisuuden poistamiseen: musiikkiopistojen vapaaoppilaspaikat, vanhempainyhdistyksen mahdollinen tuki tai se, että muskarimaksu suhteutettaisiin päivähoitomaksujen suuruuteen. Kunnan aktiivinen ote nousee tässä kysymyksessä merkittäväksi tekijäksi. Eräs vastaajista kirjoittaa: ”Kunnan kannattaisi palkata kiertäviä musiikkipedagogeja päiväkoteihin tarjoamaan kaikille lapsille ammattitaitoista musiikin varhaiskasvatusta.” (Rauhala 2015, 20-21, 33.)

Vastaajat pohtivat myös sitä, että kaikki eivät edes halua muskariin. Eräs henkilökunnasta toteaa: ”Ajatus siitä, että kaikkien pitää saada kaikkea tai sitten kukaan ei voi saada mitään, on mielestäni älytön.” Ja toinen: ”Sekä muskaria käyvät että ne, jotka eivät käy muskaria, saavat jotain erityistä. Toiset saavat huomiota päiväkodin henkilökunnalta ja toiset muskaritunnin.” (Rauhala 2015, 21.)

Päiväkotimuskareita oli rahoittanut vanhempaintoimikunta, kaupunki, jokin yhdistys tai vanhemmat. Muskaritoimintaan oli haettu erilaisia apu- ja kulttuurirahoja, joskin toiminta oli silloin usein projektiluonteista. Rahoitus saattoi olla myös päiväkotiyrittäjän, ammattikorkeakoulun tai kaupungin järjestämää. Yhteistyö päiväkotimuskarilaisten vanhempien kanssa oli toiminut niin, että joka lukuvuosi järjestetään iltamuskarit, johon osallistuvat myös vanhemmat (Rauhala 2015, 25-26, 29).

Suurimmaksi haasteeksi päiväkotimuskareissa nousi yhteistyö henkilökunnan kanssa. Kehittämisideoina mainitaan yhteiset palaverit, joissa sovittaisiin pelisäännöt ja esimerkiksi joulu- ja kevätjuhlien ohjelmisto rauhassa. Rauhala pohtii myös, voisiko musiikkileikkikoulunopettajalla olla uusien lasten tavoin tutustumispäivä ympäristöön lukuvuoden alussa. (Rauhala 2015, 32, 36.)

Heidi Chydeniuksen ja Annette Hännisen työ ”Musiikki kasvattaa elämään: varhaisiän musiikinopettaja päiväkodissa” on tehty Metropoliassa Ammattikorkeakoulussa vuonna 2010. Chydenius ja Hänninen pohtivat opinnäytetyössään päivähoidon ja musiikkiopistojen yhteistyötä. Yhteistyökumppanina heidän työssään toimi helsinkiläinen päiväkotikoti Fregatti. Chydenius ja Hänninen vierailivat päiväkodissa kolme kertaa sekä tekivät kaksi kyselyä päiväkodin henkilökunnalle siitä, kuinka musiikkikasvattaja voi tukea päiväkotia musiikkikasvatustyössä, kuinka tärkeäksi henkilökunta kokee musiikin lapsen kehityksen kannalta sekä kuinka henkilökunta kokee itse osaavansa järjestää musiikkihetkiä lapsille. Viidestä vastaajasta (kaksi lastentarhanopettajaa ja kolme lastenhoitajaa) neljä oli sitä mieltä, että heidän koulutuksensa ei ole antanut riittäviä valmiuksia musiikkikasvatuksen antamiseen. Kaikki viisi vastaajaa olivat sitä mieltä, että heillä ei ole työaikana mahdollisuutta suunnitella ryhmässä tapahtuvaa musiikkikasvatusta. Kaikki kyselyyn osallistuneet olivat joko ”täysin samaa mieltä” tai ”osittain samaa mieltä” siitä, että Chydeniuksen ja Hännisen musiikkikasvatusprojektista oli heille hyötyä. He kertoivat saaneensa projektista uusia ideoita omaan työhönsä ja että projekti auttoi heitä ymmärtämään, kuinka

musiikkikasvatus toimii kokonaisvaltaisena tukena lapsen kehityksen kannalta. (Chydenius & Hänninen 2015, 33, 37-38.)

3 Musiikki varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen perusteet sekä esiopetussuunnitelma on laadittu varhaiskasvatuslain määräysten mukaisesti. Laissa määritellään muun muassa lapsen oikeus varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteet. Paikallinen varhaiskasvatus sekä esiopetus toteutetaan perusteiden mukaisesti. Valtakunnallisten ohjeistusten tavoitteena on luoda yhdenvertaiset olosuhteet jokaisen lapsen kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. (Opetushallitus 2014, 8; Opetushallitus 2018, 7.)

Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteissa ja esiopetussuunnitelmassa on viisi toisiinsa liittyvää laaja-alaista osaamisen osa-alueita, joiden oppimista tuetaan myös musiikkikasvatuksella. Alueet ovat ajattelu ja oppiminen; kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu; itsestä huolehtiminen ja arjen taidot; monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Päiväkoti on kulttuurinen kohtaamispaikka, jossa kohtaavat lapset, vanhemmat ja kasvattajat ja jossa suhteessa ympäröivään maailmaan luodaan pohja lapsen kulttuuriselle ja paikalliselle identiteetille. (Opetushallitus 2014, 16-19; Opetushallitus 2018, 23-26; Ruokonen 2017, 121-122.)

Oppimisen alueet on jaettu viiteen osa-alueeseen: kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Ilmaisun tavoitteena on tukea lapsen musiikillisen ja kuvallisen sekä sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittämistä sekä tutustuttaa lapsia eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lapselle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun eri muotojen yhdisteleminen. Musiikki liittyy luontevasti muihin taiteenaloihin esimerkiksi kuvataiteisiin, kirjallisuuteen sekä draamakasvatukseen. Yhteistyökumppaneiden erityisosaamisen hyödyntäminen rikastuttaa varhaiskasvatuksen taidekasvatusta. (Opetushallitus 2014, 30-37; Opetushallitus 2018, 42; Ruokonen 2017, 121-122.)

3.1 Varhaisiän musiikinopettajat

Musiikin varhaiskasvatuksen ammattilaisia kutsutaan monella nimellä. Alun perin he olivat musiikkileikkikouluopettajia ja toki tätä nimekettä näkee edelleenkin. Nykyisin on käytössä nimitys varhaisiän musiikinopettaja. Varhaisiän musiikinopettajia kouluttavat Sibelius-Akatemian lisäksi ammattikorkeakoulut. Sibelius-Akatemiassa opiskellaan musiikkikasvatuksen koulutusohjelmassa, siitä myös käytetty nimitys varhaisiän musiikkikasvattaja. Ammattikorkeakoulujen

koulutusohjelma taas on nimeltään musiikkipedagogin koulutusohjelma. Varhaisiän musiikkikasvatusta tarjoavat muun muassa musiikkiopistot, kansalais- ja työväenopistot sekä seurakunnat. Lisäksi monessa kunnassa päiväkodit ja musiikkiopistot tekevät yhteistyötä.

3.2 Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet määräytyvät varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille, esiopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti esiopetuksen piirissä oleville lapsille sekä taiteen perusopetuksen perusteiden mukaisesti musiikkileikkikoulutoiminnan piirissä oleville lapsille (Ruokonen 2017, 122). Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on tuottaa lapselle myönteisiä musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja sekä vahvistaa lapsen kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Valtakunnallinen varhaisiän musiikkikasvattajien yhdistys Vamo ry on jakanut tavoitteet osa-alueisiin, jotka ovat musiikilliset, kognitiiviset, sosiaalisemotionaaliset, psykomotoriset ja esteettiset tavoitteet. Jokaisella ikäryhmällä on lisäksi omat tavoitteensa, joita ohjaavat muun muassa lasten yleinen ja musiikillinen kehitys, ryhmän koko ja opetuksen ajankohta lapsilähtöisyyttä unohtamatta. Liian helpot tehtävät pitkästyttävät lapsia, liian vaikeat taas saavat lapset lannistumaan. On hyvä muistaa, että pienten lasten opetuksessa on aina enemmän kyse kokonaispersoonallisuuden kasvun ohjaamisesta kuin korkeatasoisen taiteen tekemisestä. (Opetushallitus 2014, 31-32; Opetushallitus 2018, 42-43; Ruokonen 2017, 123, 125; Piispanen 2019, 11.)

Tarve esteettiseen ilmaisuun on yksi musiikkikasvatuksen lähtökohdista. Kun lapsi harjoittelee musiikillista ilmaisuaan, hän antaa tunteilleen ja ajatuksilleen kanavan. Tämä onnistuu vain, mikäli ilmapiiri on turvallinen ja kannustava. Myös jokaisen esityksen harjoittelu edellyttää esteettistä pohdintaa siitä, kuinka esitys olisi mahdollisimman hyvä ja kaunis. Musiikista keskustellaan ja opitaan, että musiikkimakuja on monenlaisia ja jokaisella on oikeus omaan makuun niin musiikissa kuin muissakin taiteenlajeissa. (Ruokonen 2017, 133; Piispanen 2019, 12.)

3.3 Varhaisiän musiikkikasvatuksen työtavat

Varhaisiän musiikkikasvatus on kokonaisvaltaista ja moniaistista toimintaa. Suomalainen musiikkikasvatus yhdistää monia musiikkipedagogisia suuntauksia. Musiikkikasvatuksen työtavat ovat kuunteleminen, laulaminen, liikkuminen, soittaminen, loruilu ja improvisointi. Musiikkia integroidaan muihin taiteenlajeihin esimerkiksi kuva- ja sanataiteisiin tai liikkeeseen ja tanssiin. Yhtä lailla musiikkikasvatusta voi integroida myös esimerkiksi matematiikan opetukseen tai ympäristökasvatukseen liittämällä käsiteltävät asiat ympäristöön esimerkiksi säähän ja vuodenaikoihin tai lasten omiin mielenkiinnon kohteisiin. Taitava kasvattaja ohjaa toimintaa niin, että jokainen lapsi saa äänensä kuuluviin. Kaikki oppiminen tapahtuu jo opitun päälle, yksittäinen oppitunti on aina osa suurempaa kokonaisuutta. Esimerkiksi lapsi kuulee jonkin laulun jo

hyvin pienenä ennen kuin osaa sen edes itse laulaa ja lopulta myöhemmin hän esittää sen säes-
täen itseään esimerkiksi laattasoittimilla. Keskeistä on ilo ja tekemällä oppiminen - musiikillisia
perusasioita opitaan lähes huomaamatta, leikin kautta. (Ruokonen 2017, 127, 129; Piispanen
2019, 11-12, 16, 156)

Musiikkikasvatuksen lähtökohta on kuunteleminen. Kuuntelukasvatukseen liittyy nimi Schin'ichi
Suzuki (1898-1998), joka tunnetaan erityisesti soitonopetuksen kehittäjänä. Sen lisäksi, että
lasten kanssa kuunnellaan monipuolisesti äänitettyä musiikkia eri genreistä, olisi tärkeää, että
lapset kuulisivat myös elävää musiikkia ja eri soittimia. Leikin kautta lapsi oppii hahmottamaan
musiikkia sekä esimerkiksi äänen kestoa, tasoa, sointiväriä ja voimaa. Kuunnellen tututustaan
myös erilaisiin ympäristön ääniin esimerkiksi eläinten, kulkuneuvojen tai luonnon ääniin ja niin
edelleen. Myös hiljaisuus ja hiljaiset hetket opettavat kuuntelemaan. Kun lapsi on opetellut
kuuntelemaan, hänen on helpompi keskittyä kaikenlaiseen kuunteluun myös esimerkiksi koulun
oppitunneilla (Ruokonen 2017, 127, 129-131; Piispanen 2019, 131-132.)

Kodaly-pedagogiikassa korostetaan laulamista ja sopivan lauluvaraston keräämistä lapselle. Ko-
daly-pedagogiikka perustuu kansanlauluun. Zoltán Kodaly (1882-1967) ajatuksena oli opettaa
lapsille oma musiikillinen äidinkieli. Näin lapset oppivat tuntemaan omat musiikilliset juurensa
ja perintönsä, ja toivottavasti myös siirtävät niitä aikanaan eteenpäin. Jotta lapsi oppii laula-
maan, hän tarvitsee laulavan ympäristön ja lapsille sopivan lauluston, joka opitaan laulaen,
leikkien, liikkuen ja taputtaen sekä sykeä että sanarytmiä. Melodialinjaa ja -suuntaa näyttää
laulava käsi. Melodialinjaa voi seurata myös liikkuen korkealla tai matalalla tai piirtämällä sitä
paperille. Kun siirrytään symbolivaiheeseen, käytetään käsimerkkejä ja relatiivisia sävelnimiä
(do - re - mi - fa - so - la - ti). (Ruokonen 2017, 127-128, 132; Piispanen 2019, 98)

Kodaly-pedagogiikan laulut ovat pieniä, muutaman sävelen ”korvanpuhdistus”- tai metodilau-
lujia, joiden lisäksi musiikkikasvatuksessa tehdään äänileikkejä ja lauletaan laululeikkejä. Osa
lauluista voi myös olla niin sanottuja kuuntelulauluja tai tunnelmalauluja, jonka avulla halutaan
virittäytyä tietynlaiseen tunnelmaan. (Ruokonen 2017, 129.)

Liikkuminen on lapselle luontaista. Jo aivan pienetkin lapset reagoivat musiikkiin kehollaan.
Liikunta on pienten lasten musisointia. Musiikkiliikunnan perustaja on Jacques Dalcroze (1865-
1950). Suomessa musiikkiliikunnan edistäjänä toimi erityisesti Inkeri Simola-Isaksson (1930-
2012). Simola-Isakssonin sanoin ”liike on näkyvää musiikkia ja musiikki kuuluvaa liikettä” (Fin-
nish Music Quartely 2020). Musiikkiliikunta voi olla vapaata ja improvisoitua tai ohjattua eli
erilaisia liikunta- ja perinneleikkejä tai tansseja. Musiikkiliikunta voi liittyä musiikinkuunteluun
esimerkiksi, kun musiikki on hiljaista, liikutaan hiipien tai kun musiikki on voimakasta, tömis-
tellään ja niin edelleen. Musiikkiin on helppo liittää motoristen perustaitojen harjoittelua (esi-
merkiksi tasapainoharjoituksia, erilaisia tapoja liikkua kuten ryömiminen, konttaaminen, käve-

leminen, juokseminen, hyppiminen, laukkaaminen ja niin edelleen) ja taitojen kehityttyä siirtyä hienomotoristen taitojen harjoitteluun. Apuvälineinä voi käyttää esimerkiksi palloja, huiveja, voimistelunauhoja, höyheniä, vanteita, herneläppäjä, leikkivarjoa, rytmirinkulaa ja niin edelleen. (Piispanen 2019, 138-139; Ruokonen 2017, 128.)

Carl Orff (1895-1982) pyrki musiikkikasvatuksessa integroimaan prosessiin, jossa laulaminen ja soittaminen yhdistyvät liikkeeseen ja draamaan. Perussyke koetaan ensin omassa kehossa liikkuun ja eri kehonosia sykkeessä taputtaen. Pikkuhiljaa sykesoittoon voi ottaa mukaan rytmisoittimia. Rytmisoittimien olisi hyvä olla sellaisia, joissa olisi mahdollisimman monenlaisia sointivärejä esimerkiksi kapuloissa, triangeleissa/sormisymbaleissa, maracasseissa/rytmimunissa on kaikissa hyvin erilainen ääni. Perussykkeen lisäksi harjoitellaan taputtamaan ja soittamaan sanarytmejä sekä rytmikuvioita (ostinatoja). Kvinttisäestystä, myöhemmin myös sointuvaihdoksia, melodiaostinatoja, melodiasoittoa ja improvisointia harjoitellaan laattasoittimilla (kellopelit, metallofoni ja erilaiset ksylofonit). (Ruokonen 2017, 123, 128, 132; Piispanen 2019, 119, 123.) Soittimet ovat musiikkihetkissä tukena sellaiselle kasvattajalle, jolle laulaminen ei ole luontaista. Laulamisen sijaan kasvattaja voi keskittyä yhteismusisointiin ja musiikin riemuun (Kumpulainen 2017, 11.)

Lorut ja runot edistävät lapsen kielen kehitystä. Pienten kanssa sanoja maistellaan ja pohditaan niiden merkityksiä. Isojen kanssa voidaan opella lorun tai runon avulla sanarytmejä. Lorutella voi hiljaa tai voimakkaasti, nopeasti tai hitaasti ja niin edelleen. Runoja voi myös soittaa eli värittää runon tunnelmaa erilaisin soittimin. (Piispanen 2019, 112.)

Nykyään myös improvisointi on sisällytetty musiikkiopistojen opetussuunnitelmaan. Improvisointi on hyvin tärkeää lapsen luovuuden kehittymiselle. Mitä nuorempa sen aloittaa, sitä helpompaa ja luonnollisempaa se on. Improvisointia ei voi kuitenkaan aloittaa tyhjästä, vaan se tarvitsee selkeät ja turvalliset ohjeet ja puitteet. Improvisoida voi hyvin monella tavalla. Lapsi voi esimerkiksi keksiä omia sooloja johonkin kappaleeseen tai vaikka vain jonkin äänen esimerkiksi runon tai lorun taustalle. Improvisointitaidot eivät rajoitu vain musiikkiin, vaan niistä on hyötyä läpi elämän - ne auttavat meitä ilmaisemaan itseämme vapaasti ja luovasti. Myös musiikkikasvattajan kannattaisi opetuksessa käyttää improvisointitaitojaan tarttumalla musiikkihetkissä lasten ideoihin ja muuttamalla rohkeasti alkuperäistä suunnitelmaansa näiden mukaisesti. (Piispanen 2019, 152.)

3.4 Musiikin merkitys lapselle

Musiikki tuo iloa sekä mielihyvää ja se lisää turvallisuuden tunnetta. Varhain aloitetulla musiikkiharrastuksella on laaja-alaisia vaikutuksia aivoihin. (EMO 2019.) Musiikin välityksellä saadaan tietoa omasta kulttuuriperinnöstä ja samalla tutustutaan myös muihin kulttuureihin. Tämä opettaa hyväksymään erilaisuutta, arvostamaan toisia ihmisiä, lapsen maailmankuva avartuu ja

ennakkoluulot vähenevät. Musiikin kautta voi ilmaista itseään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti esimerkiksi yhteissoiton tai -laulun kautta. Musiikin avulla lapsi voi oppia käsittelemään pelkotilojaan ja tehdä asioita, joita ei muuten uskaltaisi tehdä. Taidekasvatuksella onkin varsin keskeinen merkitys tunteiden ilmaisun oppimisessa kuin myös siinä, kuinka lapsi oppii samais-tumaan toisen tunteisiin ja rooliin. (Ruokonen 2017, 133-134.)

Musiikin avulla voi kehittää luovaa ajattelua ja ongelmanratkaisukykyä esimerkiksi erilaisten sävellysprojektien kautta. Musiikkileikillä on yhteyksiä myös muun muassa tarkkavaisuuteen, toiminnanohjaukseen, vieraan kieleen oppimiseen ja kuullun ymmärtämiseen. Lisäksi musiikki-leikin myötä kehittyvät musiikillisten taitojen lisäksi esimerkiksi motoriset ja ryhmätyötaidot sekä itseluottamus ja keskittymiskyky. Musiikkikasvatus kehittää lasta varsin kokonaisvaltai-sesti. (EMO 2019; Ruokonen 2017, 122.)

Musiikki ja laulaminen ovat mitä parhaita puheopetusta lapselle (Ruokonen 2017, 125). Musii-killa ja puhutulla kielellä on paljon yhteisiä elementtejä. Usein lapsi oppii laulamaan samanai-kaisesti, ellei jopa aiemmin, ensimmäisten sanojensa kanssa. (Ruokonen 2011, 62, 67.) Pienten lasten laulut sisältävät usein kaikki oleelliset piirteet puheen kehityksen kannalta. Jokaista ta-vua vastaa oma sävel. Tämä oma opettaa lapsille tavutuksen taidon. (Ruokonen 2017, 125.)

Kielen tavoin musiikki on ihmiselle tapa ilmaista itseään ja olla vuorovaikutuksessa muiden ih-misten kanssa. 3-5-vuotiaiden lasten musiikkikasvatuksessa kehitetään lasten kykyä yhteislau-luun ja -leikkeihin sekä jokaisen lapsen omaa yksilöllistä äänellistä ilmaisukykyä. (Ruokonen 2011, 62, 67.)

Kielen ja musiikin rakenne on samantapainen ja useat elementit samanlaisia. Yhteisiä piirteitä ovat muun muassa äänen kesto, rytmi, melodia, lauserakenne ja sointivärit. Äänen kesto auttaa lasta hahmottamaan, milloin on kyseessä pitkä, milloin lyhyt vokaali (esimerkiksi saavi - savi). Samoin kaksoiskonsonanttien kuuntelu kehittyy (esimerkiksi kisa - kissa). Rytmin hahmottami-nen auttaa lasta jäsentämään puhetta ään-teisiin, tavuihin, sanoihin ja lauseisiin. On tutkittu, että lapset, jotka hallitsevat sanarytmejä, oppivat lukemaan muita varhaisemmassa iässä. (Ruokonen 2011, 67-68.)

Säännöllisellä, ammattilaisen pitämällä ja usean vuoden jatkuneella musiikkileikkikoululla, on todettu olevan positiivisia vaikutuksia lasten kielellisiin taitoihin muun muassa lasten sanava-raston kehittymiseen (Linnavalli, Putkinen, Lipsanen, Huotilainen, Tervaniemi 2018). Musiikkia harrastaneilla lapsilla on parempi kyky muistaa hokemia ja sanalistoja. Aivan erityisesti musiik-kikasvatuksesta hyötyvät lapset, joilla on kielellisiä erityisvaikeuksia tai joilla ääniin liittyvät erottelukyky on keskimääräistä heikompi. (Ruokonen 2011, 68-9; Ruokonen 2017, 125.) Musiikin alkeissymboleihin esimerkiksi rytmisymboleihin (ta, ti-ti ta-a ja tauko) tai sointumerkkeihin (I, IV ja V) tutustuminen edistävät lasten monilukutaidollista osaamista (Ruokonen 2017, 122).

3.5 Lasten musiikkihetkissä huomioitavat asiat

Samojen laulujen ja leikkien toistaminen on ensisijaiseen tärkeää. Lapsi tarvitsee paljon toistoja, jotta voi jäsentää laulun melodisen kokemuksen ja lopulta myös toistaa sen. Mitä pienempi lapsi, sitä enemmän toistoa tarvitaan. Jokaisessa musiikkihetkessä tulisi siis olla sopivassa suhteessa uutta ja vanhaa materiaalia. Alle 3-vuotiaan musiikkikasvatuksesta on sanottu, että aikuinen lähinnä antaa lapselle musiikkia, jonka kuulemme lapselta sitten myöhemmin. Alle 3-vuotiaan musiikkikasvatuksen tulisi olla osa leikinomaista kokemusta. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 66, 69; Ruokonen 2017, 123.)

Lapsen äänihuulet ovat pienemmät kuin aikuisella, joten lapsi ei pysty laulamaan niin matalalta kuin aikuinen. Paras äänialue on d-a yksiviivaisen oktaavin alueelta. Laulun vaikeusasteen ja pituuden tulisi olla sopivat ryhmän tasoon nähden. Selkeä muotorakenne helpottaa oppimista. Laulun sanojen tulisi olla lapselle sopivat ja sellaiset, jotka lapsi ymmärtää. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 67; Piispanen 2019.)

Pienen lapsen (18-24 kk) kanssa on tärkeää laulaa yksinkertaisia, lyhyitä, kahden, kolmen sävelen lauluja, jotka liittyvät päivittäisiin arkitoimintoihin esimerkiksi pukeminen, syöminen tai nukkuminen. Laulaminen helpottaa näitä joskus ikävältäkin tuntuja hetkiä. Lisäksi samat ja samoissa tilanteissa toistuvat laulut luovat lapselle mielihyvän ja turvallisuuden tunteita. Vähitellen lapsi alkaa itsekin laulamaan, koska hänen on mahdollista matkia ja toistaa näitä lauluja. Hän myös sepittää itse omia laulujaan esimerkiksi ympäristön asioista yhdistellen niitä oppimiinsa lauluihin. Laulamisella voi helpottaa myös turhautumistilanteita esimerkiksi jonotusta päiväkodissa. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 66, 69; Ruokonen 2017, 124; Piispanen 2019, 93.)

Musiikki on erinomainen viestintäväline, jos yhteinen kieli puuttuu (esimerkiksi maahanmuuttajalapsen). Musiikki toimii yhdistävänä tekijänä myös integroiduissa ja yksilöllistä hoitoa tarvitsevien lasten ryhmissä - musiikki on toimintaa, johon jokainen voi omalla yksilöllisellä tavallaan osallistua (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 69; Ruokonen 2017, 134.)

3.6 Soitinlainaamon soitinten valinta

Tutustuin ennen soitinten valintaa Katariina Kumpulaisen opinnäytetyöhön Musakärry-hankkeesta ”Soittimet reissulla ja osaaminen jakoon!”. Musakärryihin valittiin soittimisto, joka pohjautuu Orff-pedagogiikkaan. Valitsin musakärryjen soittimista soitinlainaamoon kehärummut sekä laattasoittimet (alttoksylofoni). Musakärryissä oli sekä djembe- että kehärumpuja ja päädyin kehärumpuihin, koska ne ovat djemberumpuja edullisempia. (Kumpulainen 2017, 16.) Lisäksi käytin soitinten valinnassa hyödynni pitkää työkokemustani. Yritin pohtia esimerkiksi ääneltään mahdollisimman erilaisia soittimia ja sellaisia, joita itse käytän musiikkileikkikoulutunneillani paljon.

Kehärumpu on hyvin monipuolinen soitin. Pienimmät soittajat voivat soittaa niitä molemmilla käsillä yhtä aikaa lattialla istuen lyöden rumpua joko käsin tai malleilla. Kun taidot harjaantuvat, rumpuja voi soittaa vuorokäsin. Kehärummun ääni on erilainen riippuen siitä, soitetaanko kädellä rummun laitaan vai keskelle. Jos kyseessä on malli, jossa on ”peukkureikä”, kehärumpua voi soittaa myös niin, että rumpu on toisessa kädessä ja toinen käsi soittaa. Lisäksi rumpuja voi myös silitellä ja niihin voi tehdä esimerkiksi sateen ropinaa. Rummun sisälle voi kaataa esimerkiksi riisiä, helmiä tai makaroneja, jolloin sitä soitetaan kallistelemalla tai ravistelemalla. (Seppänen & Kammonen 2017, 232.)

Guiroshakerissa yhdistyy kaksi soitinta: guiro ja shaker. Minulla on työpaikallani guiroshakereitä ja olen käyttänyt niitä hyvin paljon, joten siksi valitsin soittimen soitinlainaamoon. Guiro on ontto puinen soitin, jonka pinnalla on urakuviointia. Guiroa soitetaan puutikulla, jota vedetään urien yli edestakaisin. Shaker on kuin maracassi, joka valmistettiin alun perin kuivatusta hedelmästä. Hedelmän sisälle kuivaneet siemenet tuottivat ravistaessa sihisevän tai rahisevan äänen. (Seppänen & Kammonen 2017, 229,233.) Maracassissa on varsi, josta pidetään kiinni. Shakerissa ei ole vartta.

Marcasseja valittaessa on hyvä kiinnittää äänen laadun lisäksi huomiota sen kokoon - niitä on saatavissa hyvin monen kokoisia. Alle kouluikäisen lapsen käteen sopii parhaiten pienikokoiset maracassit niin sanotut ”baby maracassit”. Maracasseja soitetaan joko niin, että lapsella on maracassi molemmissa käsissä tai jos lapsella on vain yksi maracassi, sitä lyödään kevyesti joko toiseen käteen tai polveen. Lisäksi maracasseilla voi tehdä esimerkiksi tuulen suhinaa tai vaikkapa siilin tai käärmeen sihinää. (Seppänen & Kammonen 2017, 233.)

Triangeli on kolmionmuotoinen ohut metallitanko, jonka yksi kärki on avonainen. Triangelia riiputetaan toisessa kädessä langasta kiinni pitäen ja soitetaan kilauttamalla sitä toisella kädellä metallitikulla. Myös triangeleja on monen kokoisia ja monenlaisia ääneltään. Triangelin sointi on pitkä ja sen ääni on melko voimakas ja kantava. (Seppänen & Kammonen 2017, 230.)

Lapselle sopivin on melko pieni triangeli. Kiinnittäisin huomiota myös siihen, kuinka kannatinlanka on kiinnitetty triangeliin - onko se pujotettu metallitangon ympärille vai onko metallitangossa reikä, jonka läpi lanka menee. Jos lanka on vain pujotettu, se pujahtaa helposti ulos avoimesta kärjestä ja soittamisen sijaan, opettajan aika kuluukin pujotellessa lankoja takaisin lasten triangeleihin.

Laattasoittimia on joko puisia (ksylofonit) tai metallisia (metallofonit). Metallofonien sointi on pidempi kuin ksylofonien ja siksi ne sopivat parhaiten säestyssoitimiksi tai kappaleiden hitaasiin osiin. Jokaiseen laattaan on kirjoitettu soivan sävelen nimi. Laattasoittimia voi hankkia joko koko asteikon tai irrallisina laattoina. Laattasoittimia on olemassa monen korkuisia (basso, tenori, sopraano ja altto). Alttoksylofoni soi samalta korkeudelta kuin lauluääni, joten se tukee

laulamista erinomaisesti. Siksi se onkin hyvä soitin laattasoitinorkesterin perussoittimeksi, jonka ympärille soitinperhettä voi laajentaa hiljalleen. (Seppänen & Kammonen 2017, 238-239.)

Laattasoittimia soitetaan malleteilla. Jokaisella lapsella on oma mallettipari. Malleteilla voi soittaa myös eri pintoihin esimerkiksi lattiaan tai huonekaluihin, omiin malletteihin tai toisen soittajan malletteihin. Laattasoittimet ovat melko kalliita soittimia, mutta huollettuina sekä oikein ja huolellisesti käsiteltyinä ne ovat hyvin pitkäikäisiä. (Seppänen & Kammonen 2017, 239.)

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoitus on, että opiskelija osaa yhdistää käytännöllisen ammatillisen taidon ja teoreettisen tiedon, niin että siitä on hyötyä alan ihmisille (Vilka & Airaksinen 2003, 160). Tämän opinnäytetyön tavoitteena on helpottaa päiväkotien henkilöstön työtaakkaa tarjoamalla ja kehittämällä heille käyttövalmiita musiikin työkalupakkeja liittäen ne soitinlainaamoon sekä lisätä musiikkikasvatuksen määrää päiväkodeissa.

Tässä opinnäytetyössä tuotettiin musiikin työkalupakkeja, musiikkituokioita, varhaiskasvatuksen henkilöstön käyttöön. Suunniteltiin, minkälainen Salon kaupungin soitinlainaamo voisi olla, mitä soittimia se voisi sisältää ja liitteeksi jokaiseen soittimeen laadittiin tuntisuunnitelma, joka käytiin pitämässä malliksi päiväkodissa. Tuntisuunnitelmat laadittiin niin, että jokaisella tunnilla musiikkikasvatuksen työtavat olisivat mahdollisimman monipuolisesti käytössä. Tuntisuunnitelmat ovat liitteenä opinnäytetyön lopussa. Tuntisuunnitelma, laulut, leikit, nuotit ja äänitallenteet jätettiin päiväkotiin, jonka jälkeen henkilöstö sai käyttää niitä vapaasti ja muokata tarpeidensa mukaan. Tarkoitus on, että myös soittimet jätetään päiväkotiin, mutta koska soitinlainaamoa ei vielä ole olemassa, tässä työssä ei voitu toimia niin.

4.1.1 Suunnitteluvaiheen SWOT-analyysi

Apuna suunnitteluvaiheessa käytettiin SWOT-analyysiä ja analyysi uusittiin opinnäytetyöprosessin lopussa. Analyysijä vertailemalla, pystyttiin helpommin arvioimaan, kuinka opinnäytetyö on kehittynyt ja kuinka sen tekemisessä on onnistuttu.

SWOT-analyysin eli nelikenttäanalyysin avulla voidaan arvioida omaa toimintaa ja myös selvittää nykyhetken vahvuudet (Strengths) ja heikkoudet (Weaknesses) sekä tulevaisuuden mahdollisuudet (Opportunities) ja uhat (Threats). Vahvuudet ovat niitä asioita, joita pitäisi hyödyntää. Heikkoudet puolestaan niitä, joita täytyisi korjata. Jos heikkouksia ei voi korjata tai poistaa, niiden vaikutuksia pyritään lieventämään. Jotta toiminta olisi tehokasta, kaikki mahdollisuudet

ja uhat tulisi tiedostaa. Mahdollisiin uhkiin voi valmistautua hyvällä suunnittelulla. Vahvuudet ja heikkoudet ovat sisäisiä tekijöitä, mahdollisuudet ja uhat ulkoisia. (Suomen Riskienhallintayhdistys 2020.)

	Vahvuudet	Heikkoudet
Sisäiset	<ul style="list-style-type: none"> - Ajoitus hyvä - Musiikkikasvatuksen hyödyt lapsen kehitykselle - Musiikki integroitavissa muihin taiteenlajeihin 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahtuuko ulkopuolinen henkilö päiväkotien hektiseen arkeen? - Onko päiväkodeilla olosuhteet kunnossa musiikkileikkikoulutuntia varten?
	Mahdollisuudet	Uhat
Ulkoiset	<ul style="list-style-type: none"> - Idea helposti siirrettävissä esimerkiksi vanhuspuolelle - Lapset tasa-arvoisempaan asemaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Rahoitus - Vain yksi testiryhmä/-päiväkoti

Taulukko 1: Suunnitteluvaiheen SWOT-analyysi

Vahvuudet: Ajankohta on erinomainen. Tällaista todella kaivataan juuri tällä hetkellä - Salon päiväkotien henkilöstöltä on tullut toive ulkopuolisesta musiikkikasvattajasta ja tämä saattaisi olla sopiva toimintamuoto myös Salon kulttuurisuunnitelmaa ajatellen. Musiikin moninaisia hyötyjä lapsen kehitykselle tuskin kukaan voi kiistää. Musiikki on helposti integroitavissa muihin taiteenlajeihin, myös liikuntaa käytetään musiikkileikkikoulutunneilla runsaasti.

Heikkoudet: Mahtuuko musiikkikasvattaja päiväkotien hektiseen arkeen, haluavatko kaikki päiväkodit arkeensa ylimääräisen henkilön? Onko päiväkodeilla muuten olosuhteet kunnossa esimerkiksi tarjota sopiva tila musiikkileikkikoulutunnin järjestämiseen?

Mahdollisuudet: Idea on helposti muokattavissa ja siirrettävissä myös esimerkiksi vanhuspuolelle. Lapset tasa-arvoisempaan asemaan, kun musiikkikasvatusta jokaisessa päiväkodissa, eikä vain niissä, joissa henkilökunta on suuntautunut musiikkiin. Lasten harrastaminen ei ole kiinni siitä, pystyvätkö aikuiset illalla kuljettamaan heitä harrastuksiin, vaan korkeatasoista musiikkikasvatusta saa päiväkotipäivän aikana, jossa lapset joka tapauksessa ovat.

Uhat: Rahoitus. Kuka toimii maksajana, jotta jokainen lapsi pääsee mukaan? Toteutuuko esimerkiksi soitinlainaamo Salossa todella? Vain yksi testiryhmä/-päiväkoti, otanta varsin pieni.

4.1.2 Toteutus

Työn alussa esiteltiin muutamia tapoja, kuinka eri kaupungit ovat hyödyntäneet musiikkikasvattajia varhaiskasvatuksessaan. Espoo ja Kerava ovat panostaneet päiväkotien ja musiikkiopistojen tiiviiseen yhteistyöhön ja musiikkileikkikoulutunteihin päiväkodeissa. Vantaa on palkannut taidepedagogeja vakituisiin työsuhteisiin varhaiskasvatuksen henkilöstön tueksi. Helsingissä Musakärry-hanke keskittyy soitinten lainaamiseen sekä henkilökunnan koulutukseen sen yhteydessä ja soitinten kautta. Tässä opinnäytetyössä yhdistettiin näitä kaikkia hankkeita. Pohdittiin, minkälainen Salon kaupungin soitinlainaamo voisi olla, pidettiin musiikkileikkikoulutunteja, joita henkilökunta havainnoi ja toivottiin, että samalla henkilökunta sai työskentelystä uusia ideoita ja virtaa myös omiin musiikkihetkiinsä lasten kanssa.

Helmikuussa 2020 osallistuin Salon kulttuurikasvatussuunnitelman alkutapaamiseen. Salon kulttuurituottaja Sini Lundgren oli kartoittanut Salon päiväkoteja ja kysellyt marraskuussa 2019 heiltä, minkälaista apua ja toimintaa he kaipaisivat. Ulkopuolinen musiikkikasvattaja nousi esille vastauksista. Tapaamisen workshoppeissa ideoitiin toimintaa lisää ja syntyi ajatus soitinlainaamosta. Päätin toteuttaa työni soitinlainaamon ympärille eli tuottaa valmiita musiikin työkalupakkeja päiväkodeille pohjautuen siihen ajatukseen, mitkä soittimet heillä ovat juuri sillä hetkellä lainassa. Esittelin ajatukseni Lundgrenille ja hän piti sitä hyvänä. Sovimme, että pakit olisivat valmiina kevään 2020 aikana ja toimintatuokioni toteuttaisin heti syksyn 2020 alussa jossain Salon kaupungin päiväkodissa. Tässä opinnäytetyössä testasin tekemiäni tuntisuunnitelmia tavoitteenani tehdä musiikin työkalupakeista mahdollisimman hyvät ja toimivat. Jos jokin asia ei toiminut, muutin suunnitelmaani. Piilotavoitteenani oli opettaa samalla laulut, leikit ja musiikkikasvatuksen työtapoja päiväkodin henkilökunnalle.

Esittelin valmiin toimintasuunnitelmani 20.3.2020. Samoihin aikoihin sain myös tuntisuunnitelmani valmiiksi. Tuntisuunnitelmat yritin laatia niin, että jokaisella tunnilla musiikkikasvatuksen työtavat olisivat mahdollisimman monipuolisesti käytössä. 7.4.2020 löysin yhteistyökumppanipäiväkodin ja tutkimuslupaa hain 26.4.2020. Päätös tuli nopeasti eli jo 28.4.2020. Musiikkileikkikoulutunteja pidin päiväkodissa viisi kappaletta. Alkuperäinen ajatukseni oli, että pitäisin musiikkileikkikoulutunnit päiväkodissa 3-4 viikon välein ja se voisi olla sopiva väli soitinlainaamo ajatellen eli siihen, että olisi aika vaihtaa soittimia, mutta jos olisin toteuttanut opinnäytetyöni niin, siihen olisi mennyt melkein puoli vuotta, mikä on kohtuuttoman pitkä aika. Päädyin siis siihen, että koska soitinlainaamossani on viisi soitinta, testasin jokaisen pakkini kerran lapsiryhmän kanssa.

4.1.3 Arviointi

Oman opinnäytetyöprosessin arviointi kriittisesti, erityisesti tavoitteiden saavuttaminen, on merkittävä osa toiminnallisen opinnäytetyön arviointia. Jos kaikkia tavoitteita ei saavutettu, arvioinnin tulisi sisältää pohdintaa siitä, miten tavoitteita muutettiin opinnäytetyöprosessin aikana ja miksi. Arvioinnin tueksi on hyvä kerätä palautetta kohderyhmältä, jotta arvio ei jää liian subjektiiviseksi. Arviointi sisältää usein myös arvion omasta ammatillisesta kasvusta sekä mahdollista jatkosuunnitelmista. (Vilka & Airaksinen 2003, 154-161.)

Päiväkodin henkilökunta havainnoi musiikkileikkikoulutuntejani. Tein heille havainnoinnin avuksi valmiin palauterungon. Havainnoin myös itseäni ja toimintaani lasten kanssa sekä keräsin palautetta lapsilta. Tein lapsille väittämiä, muutaman kysymyksen sekä avoimen kohdan ja valitsin, että lapset saivat jokainen neljä hymynaamakorttia (suu alaspäin= en yhtään tykännyt/ei yhtään, toinen suupieli ylöspäin & toinen alaspäin= en tykännyt/ei, hymysuu= tykkäsin/kyllä, leveä hymy= tykkäsin oikein kovasti/oikein kovasti), joiden avulla he saivat antaa palautetta musiikkileikkikoulutunnista. Sekä henkilökunnan palauterunko, että väittämät lapsille ovat liitteenä opinnäytetyön lopussa.

5 Tulosten käsittely ja havainnointi

5.1 Yhteistyöpäiväkodin ja -ryhmien esittely

Yhteistyöpäiväkotini toimi Märynummen päiväkotit Halikossa. Päiväkodin varajohtaja tiedusteli päiväkodin henkilökunnalta, olisivatko he halukkaita ottamaan minut vastaan ja henkilökunta innostui heti.

Märynummen päiväkodilla on kaksi rakennusta: päätalo, jossa toimii kaksi lapsiryhmää (Hyrrät ja Naskalit) sekä oma pienempi yksikkö Viikarit-ryhmälle. Märynummen päiväkodin arvot ovat positiivisuus, turvallisuus, vuorovaikutus ja kestävä kehitys. (Salo 2020.)

Pidin musiikkileikkikoulutunteja Märynummen päiväkodissa kahtena aamupäivänä, 5. ja 6.8. Ajankohta ei ollut paras mahdollinen, koska kaikki lapset eivät olleet vielä aloittaneet hoitoa kesäloman jälkeen, mutta koska olin huolissani koronan toisesta aallosta ja sen myötä mahdollisista rajoituksista, halusin päästä testaamaan pakkini mahdollisimman pian.

Olin järjestänyt töistäni kaksi vapaapäivää tuokioita varten, mutta koska lapsia ei ollut Märynummen päiväkodissa tarpeeksi, sain pidettyä vain kolme tuokiota. Minulle määrättiin sijaisuspäivät 11. ja 12.8 päiväkotimme toiseen yksikköön Montessori-päiväkotit Halikon Aurinko-

leijonaan ja päätin pitää puuttuvat tuokiot siellä, koska olin edelleen huolissani koronatilanteesta ja siitä, että vierailijat päiväkodeissa kiellettäisiin kokonaan. Aurinkoleijona on yksityinen päiväkotiki, joten sain luvan tutkimukseen suoraan päiväkodin johtajalta Päivi Isopuroelta.

Montessoripedagogiikka on saanut nimensä italialaisen lääkärin Maria Montessorin (1870-1952) mukaan. Aurinkoleijonan ja montessoripedagogiikan perusajatuksena on lause ”Autu minua tekemään itse!”. Muita montessoripedagogiikan periaatteita ovat muun muassa yksilöllisyys ja työn ilo. Aurinkoleijonalla on kaksi yksikköä: Salon ja Halikon yksiköt. Halikossa on kaksi ryhmää: pienten ryhmä 9 kk-3-vuotiaille lapsille sekä isojen ryhmä 3-6-vuotiaille lapsille. Salon yksikössä on vain isojen ryhmä. Ryhmien eri-ikäiset lapset kuuluvat Montessorin mukaan samaan kehityskauteen ja heillä on paljon annettavaa toisilleen. Samalla heistä tulee rohkeampia ja yhteistyökykyisempiä. Päiväkodin jokaisessa ryhmässä työskentelee koulutettu montessoriohjaaja. (Montessori-päiväkotiki Aurinkoleijona 2020.)

5.2 Tapaamiset ryhmien kanssa

Ensimmäinen ryhmä koostui 5-7-vuotiaista lapsista. Lapsia oli kahdeksan, joista tyttöjä oli kolme ja poikia viisi. Henkilökuntaa tunnille osallistui kaksi, erityisavustaja ja varhaiskasvatuksen opettaja. Työkalupakeista ryhmälle valitsin maracassit, jossa teemana on Muumit. Alkutunti meni oikein mukavasti, mutta jossain kohtaa pojat kyllästyivät. Aihe ei ollut heille paras mahdollinen. Luulen, että pojat kokivat muumit aiheena liian lapselliseksi. Lapset olivat melko hiljaisia. He eivät pyynnöistä ja kannustuksesta huolimatta innostuneet laulamaan.

Hymynaamakorteista lapset olivat innoissaan, mutta palautteesta ei tullut todenmukainen. Lapset katsoivat, minkä naaman kaveri valitsi ja valitsivat saman, vaikka koitimme kovasti henkilökunnan kanssa kannustaa heitä valitsemaan kortin ihan itse. Pojat olivat levottomia ja vastaisivat oikeastaan kaikkiin kohtiin joko en tykännyt/en yhtään tykännyt. Lauluista tykkäsi kaksi lasta ja yksi tykkäsi oikein kovasti. Soittamisesta piti yksi lapsi, samoin musiikkiliikunnoista. Musiikkiliikunnoista piti lisäksi yksi lapsi oikein kovasti. Yksi lapsi haluaisi tulla musiikkileikkikouluun uudestaan ja yksi lapsi halusi sitä oikein kovasti. Totesin myös palauterunkoni olevan lapsille haastava, joten en edes kysynyt ihan kaikkia kohtia, vaan etenin tilanteen mukaan.

Toinen ryhmä koostui 3-4-vuotiaista lapsista, joita oli kahdeksan. Lapsista viisi oli tyttöjä ja kolme poikaa. Lisäksi ryhmässä oli 1-vuotias. Koko ryhmän paikalla oleva henkilökunta, kolme lastenhoitajaa, osallistuivat tuokioon. Olimme alun perin sopineet, että jaan tämän ryhmän kahtia ja testaan heillä pakkini guiroshakerit, jossa teemana on sammakko, sekä pakkini kehärummut, teemaltaan peikot, mutta koska lapsia oli paikalla niin vähän, testasin vain yhden pakin. Aikuiset saivat valita, kumman pakin he haluaisivat minun testaavan ja he päätyivät guiroshakereihin, koska soitin oli heille kehärumpuja vieraampi.

Yhteinen hetkemme oli mukava ja mielestäni sekä lapset että aikuiset olivat innoissaan mukana alusta loppuun asti. Koska koin lasten palautteen haastavaksi jo edellisen 5-7-vuotiaiden ryhmän kanssa, päädyin jakamaan tälle ryhmälle vain kaksi hymynaamakorttia: suu ylöspäin= tykkäsin, suu alaspäin= en tykännyt. Ryhmän 1-vuotias ei osallistunut palautteen antamiseen. Seitsemästä lapsesta viisi tykkäsi tuokion lauluista ja kaksi ei tykännyt. Soittamisesta tykkäsi neljä lasta ja kolme ei tykännyt. Musiikkiliikunnoista tykkäsivät kaikki seitsemän. Samoin kaikki seitsemän haluaisivat tulla musiikkileikkikouluun uudestaan. Kun kysyin, olisiko lapsilla vielä jotain, mitä he haluaisivat minulle sanoa, sain palautteeksi: ”Tää oli kiva laulu” ja pyynnön, jos voisin lähteä vielä lasten mukaan leikkimään pihallekin.

Torstaina 6.8 minun oli tarkoitus testata päiväkodin viskariryhmässä kaksi tuokiota, triangelit ja laattasoittimet, mutta koska lapsia oli paikalla vain kuusi (kolme tyttöä ja kolme poikaa), testasin vain yhden pakin. Päädyimme yhdessä ryhmän lastenhoitajan kanssa laattasoittimiin samalla logiikalla kuin edellisessäkin ryhmässä. Laattasoittimet olivat soittimena ryhmälle vieraampi. Koko paikalla oleva henkilökunta, ensin kaksi (varhaiskasvatuksen opettaja ja lastenhoitaja) ja lopputunnista kolme aikuista, osallistuivat tuokioon. Palautteen antoi kaksi aikuista, koska yksi aikuisista ei nähnyt koko tuokiota.

Tuokio oli oikein mukava, lapset olivat innoissaan ja jaksoivat hienosti, vaikka tuokio venyi jopa hieman yli 45 minuutin pituiseksi. Aikaa kului paljon myös lasten kommentointeihin ja keskusteluihin. Soitatin laattasoittimia pitkään, koska lapset jaksoivat ja halusin näyttää monipuolisesti henkilökunnalle, kuinka laattasoittimia voi käyttää. Tämä ryhmä oli hyvin laulavainen.

Henkilökunta tuntui olevan tunnista innoissaan. Lastenhoitaja kiitteli erikseen ja sanoi, että oli mukava tunti. Hän kyseli käyttämistäni materiaaleista (magneettitaulu + metsän eläin magneetit), mistä ne on hankittu ja kuinka he saivat päiväkodille omat sellaiset.

Edelleen koin lasten palautteen ongelmalliseksi. Lapset olivat hymynaamakorteista innoissaan, erityisesti ”en tykännyt” -kortti, jossa naamalla on toinen suupieli ylöspäin & toinen alaspäin nauratti lapsia, mutta vaikka kuinka korostin, että mieti ihan itse, minkä kortin valitset, lapset vilkuilivat toistensa valintoja ja valitsivat saman kortin. En ole myöskään ihan varma, ymmärsivätkö lapset kaikkia vaihtoehtoja. Ehkä pelkät hymy- ja surunaamat (kaksi korttia) olisivat olleet riittävät ja ymmärrettävämmät.

Kolme lapsista tykkäsi ja kolme tykkäsi oikein kovasti lauluista. Samoin soittamisesta tykkäsi kolme lasta. Yksi lapsi tykkäsi soittamisesta oikein kovasti ja kaksi ei tykännyt. Musiikkiliikunnoista tykkäsi kaksi lasta, kolme tykkäsi oikein kovasti ja yksi ei tykännyt. Ryhmän lapsista yksi tulisi musiikkileikkikouluun mielellään uudelleen, kaksi tulisi oikein mielellään uudelleen ja kolme olivat sitä mieltä, että he eivät tulisi musiikkileikkikouluun uudelleen.

Tiistaina 11.8. pidin kehärumpu-tuokioni 3-5-vuotiaille lapsille Halikon Aurinkoleijonassa. Paikalla oli 14 lasta, 9 tyttöä ja 5 poikaa. Kolmesta ensimmäisestä tuokiosta poiketen, pidin neljännen tuokioni iltapäivällä ja tunnelma oli mielestäni aamupäivätuokioita selvästi vauhdikkaampi. Lapset olivat hyvin innostuneesti mukana ja erityisesti rumpujen soittamisessa heitä oli jopa hankalaa saada rauhoittumaan ja kuuntelemaan ohjeita. Kokonaisuudessaan tuokio oli oikein mukava meille kaikille, joskin siis aika vauhdikas.

Palautteen antaminen lasten kanssa ei sujunut tälläkään kertaa. Jaoin jo lähtökohtaisesti lapsille vain kaksi korttia, hymy- ja surunaaman. Silti minusta tuntui, että osa lapsista ei ollenkaan ymmärtänyt, mistä on kyse, vaikka yritin kuinka selittää. Koenkin, että palaute tuokiosta tulee heti lasten kanssa toimiessa, heidän reaktioistaan, ilmeistään ja tuokion ilmapiiristä, mikä siis oli tässä tuokiossa hyvin positiivinen.

Yhdeksän lasta tykkäsi laulamistamme lauluista, viisi ei tykännyt. Täsmälleen sama tulos oli soittamisessa. Myös mukana ollut henkilökunnan edustaja kiitteli kovasti tuokiosta ja mikä parasta, hän sanoi, että vaikka musiikki ei kuulukaan hänen erityisosaamiseensa, nähdyn tuokion ja materiaalien perusteella, hänkin osaisi musisoida lasten kanssa.

Viidennen triangeli-tuokioni pidin keskiviikkona 12.8 Halikon Aurinkoleijonassa päiväkodin eskarilaisille. Paikalla heitä oli 9: 5 tyttöä ja 4 poikaa. Tämä tapaaminen oli neljännen tuokion tapaan iltapäivällä ja tunnelma oli positiivinen, mutta vauhdikas. Erityisesti kaksi pojista oli hyvin vauhdikkaita. Toisen laitoin jopa hetkeksi sivuun henkilökunnan viereen rauhoittumaan ja tämän toimenpiteen ansiosta hän pystyi osallistumaan lopputuntiin. Loppurentoutusta hallaharsolla en ottanut, koska koin, että en ehkä saa lapsia pysähtymään ja olin jo oppinut, että palautteenanto vaatii lapsilta keskittymistä ja ajattelin, että he eivät ehkä jaksaisi sitä enää rentoutumisen jälkeen.

Koska ryhmä oli siis vauhdikas, jaoin heille tuttuun tapaan vain kaksi korttia jokaiselle. Ryhmä jaksoi hienosti pysähtyä ja kuunnella ohjeitani. Ainoastaan kaksi vauhdikasta poikaa vilkuilivat toistensa vastauksia pyynnöistäni huolimatta. Seitsemän lapsista piti laulamistamme lauluista, kaksi ei tykännyt. Lapset äänestivät samalla tavalla musiikkileikkikouluun. Soittamisesta tykkäsi neljä lasta, viisi ei tykännyt. Kolme lapsista tulisi uudelleen musiikkileikkikouluun, kuusi ei tulisi. Henkilökunnan edustajan kanssa ehdin vaihtamaan muutaman sanasen ja hän sanoi, että idea on hänen mielestään ”loistava” ja että tuokio oli ”tosi kiva”.

6 Tulosten arviointi ja pohdinta

6.1 Likertin asteikko

Tein päiväkodin henkilökunnalle havainnoinnin avuksi kaksi palauterunkoa, joissa käytin Likertin asteikkoa. Likertin asteikko on kyselylomakkeissa usein käytetty asteikko. Asteikko on yleensä 4- tai 5-portainen, jolloin portaat ovat: 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä ja 5= täysin samaa mieltä. Asteikon voi tehdä myös toiseen suuntaan eli aloittamalla vaihtoehdolla ”täysin samaa mieltä”. Portaita voi enemmänkin kuin viisi (seitsemän tai yhdeksän). Vastausvaihtoehtoja voivat silloin olla myös muun muassa ”en osaa sanoa” tai ”en ole käyttänyt”. (Heikkilä 2008, 53-54.)

Tein asteikosta 4-portaisen. Jätin portaan 3= ei samaa eikä eri mieltä pois, koska jos kovin moni vastaaja olisi valinnut sen, en olisi kyselylläni saanut oikein mitään selville. Väittämien lisäksi palauterungoissa oli kysymyksiä vastaajasta ja ryhmästä sekä avoin kohta kyselyn lopussa.

6.2 Henkilökunnan palaute

Sain palautetta yhdeksältä henkilöltä, joista neljä oli varhaiskasvatuksen opettajaa, neljä lastenhoitajaa ja yksi erityisavustaja. Palauterunkoja oli kaksi erilaista: toinen, joka täytettiin heti tuokion jälkeen ja toinen, joka täytettiin kaikkien tuokioiden jälkeen. Olin alun perin ajatellut, että joku vastaajista olisi ollut mukana useammalla musiikkileikkikoulutunnilla, mutta näin ei ollut. Näin jälkikäteen ajateltuna kyselyitä olisi siis voinut olla kahden sijaan vain yksi.

Yksimielisin vastaus oli väittämässä ”Laulut olivat mielestäni mukavia ja käyttökelpoisia”. Kahdeksan vastaajista vastasi 4= täysin samaa mieltä ja yksi 3= jokseenkin samaa mieltä (keskiarvo 3,9). Suurin hajonta taas oli väittämässä ”Kaikki/suurin osa lauluista oli minulle jo entuudestaan tuttuja”. Kolme vastaajaa vastasi 4, yksi vastaaja 3, kolme vastaajaa 2= jokseenkin eri mieltä ja kaksi vastaajaa 1= täysin eri mieltä (keskiarvo 2,2). Olenkin sitä mieltä, että tämä väittämäni ei ollut hyvä ja luulen, että osa vastaajista ei ymmärtänyt vaihtoehtoja tai ajatteli asian väärinpäin ja siitä suuri hajonta. En tietysti voi olla varma asiasta.

Työkalupakkeja pidettiin selkeinä ja helposti käyttöönotettavissa (vastausten keskiarvo 3,5), nuotit olivat hyvä lisä pakissa (3,3) ja Onedriveä hyvänä tapana jakaa musiikit (3,3). Tosin nuotteista on hyötyä vain niille, jotka niitä osaavat lukea. Eräs vastaajista kirjoitti, että ei osaa Onedriveä vielä käyttää, mutta on asia, jonka aikoo opetella. Ja vaikka työskentelytapani eivät olleet palautteenantajille entuudestaan kovin tuttuja (3,4), he aikoivat käyttää työkalupakkia myös itsenäisesti lasten kanssa (3,3).

Toiseen kyselyyn vastasi kahdeksan henkilöä: neljä varhaiskasvatuksen opettajaa, kolme lastenhoitajaa ja yksi erityisavustaja. Salon kaupungin soitinlainaamoja vastaajat pitivät yksimie-

lisesti hyvänä ajatuksena (keskiarvo 4). Avoimessa kohdassa lainaamoa toivottiin pian toteutukseen. Myös lainaamon soitinvalintoja pidettiin onnistuneina (3,8). Vastaajat kokivat, että työkalupakin voisi ottaa käyttöön myös ilman opastusta. Väittämän ”ilman opastusta työkalupakien käyttöönotto olisi vaikeaa” keskiarvo oli 2,6, mutta silti ulkopuolinen musiikkikasvattaja olisi lämpimästi tervetullut kumpaakin päiväkotiin tukemaan henkilökuntaa lasten musiikkikasvatuksessa (4) ja sekä hän (3,9) että mahdollinen soitinlainaamo (3,3) lisäisivät musiikkikasvatusta molemmissa päiväkodeissa. Vastauksissa piilee mielestäni pieni ristiriita. Avoimissa vastauksissa kävi ilmi, että toisessa päiväkodissa kävikin jo ulkopuolinen musiikkikasvattaja.

6.3 SWOT-analyysien arviointi

SWOT-analyysin tehtiin uudestaan opinnäytetyöprosessin lopussa arvioinnin tueksi ja analyysijä vertailtiin keskenään.

	Vahvuudet	Heikkoudet
Sisäiset	<ul style="list-style-type: none"> - Ajoitus - Positiivista palautetta ideasta - Ulkopuolista musiikkikasvattajaa toivotaan päiväkoteihin - Olosuhteet päiväkodeissa kunnossa 	
	Mahdollisuudet	Uhat
Ulkoiset	<ul style="list-style-type: none"> - Apurahat - Alkuperäistä suunnitelmaa laajempi testiryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> - Soitinlainaamon toteuttaminen kallista

Taulukko 2: SWOT-analyysi opinnäytetyöprosessin lopussa

Ajankohta soitinlainaamolle ja työkalupakeille on edelleen erinomainen. Salon kaupungin kulttuurisuunnitelman laatiminen on käynnissä ja myös saadun palautteen mukaan, idea voisi olla toteuttamisen arvoinen.

Suunnitteluvaiheen analyysin heikkoudeksi kirjattiin, haluavatko päiväkodit musiikkikasvattajaa hektiseen arkeensa. Molemmat tutkimuksen päiväkodit ottaisivat erittäin innokkaasti ulkopuolisen musiikkikasvattajan avukseen toteuttamaan musiikkikasvatusta. Toinen heikkous koski päiväkodin tiloja ja sitä, löytyykö päiväkodista sopivaa tilaa musiikkileikkikoulutunnille. Tiloista ei palautteessa kysytty, olisi ehdottomasti pitänyt kysyä, mutta kun musiikkileikkikoulutunteja pidettiin molemmissa taloissa, sopiva tila oli ongelmitta käytössä.

Rahoituksen osalta ollaan tutustuttu erilaisiin apurahoihin, joiden turvin ainakin musiikkikasvattajan käynnit päiväkoteihin olisi varmasti järjestettävissä. Jos maksaja olisi jokin muu taho kuin vanhemmat, pääsisivät kaikki lapset mukaan. Soittimien hankinta lainaamoon on kalliimpaa, joten sen toteuttaminen apurahan turvin voi olla hankalampaa. Toisaalta ei koko soitinlainaamoa tarvitsisi kerralla toteuttaa, voisihan sitä rakentaa myös pala palalta, vaikka yksi soitin kerrallaan. Pakkeja testattiin ja palautetta kerättiin loppujen lopuksi kahdesta päiväkodista, joten voisi ajatella, että testiryhmä oli jopa aiempaa suunnitelmaa laajempi.

7 Opinnäytetyöprosessin arviointi ja pohdinta

7.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön suunnitelma esitettiin maaliskuun 2020 lopussa Laurean opinnäytetyön pajassa. Kun korjaukset oli tehty ja suunnitelma hyväksyttiin, anottiin huhtikuussa tutkimuslupaa Salon kaupungilta. Yksityiseen päiväkotiin tutkimuslupa anottiin suoraan päiväkodin johtajalta. Tutkimukseen osallistuvien lasten vanhemmilta pyydettiin kirjallinen lupa tutkimukseen ja siihen, että lapsilta saatiin kerätä palautetta. Kirje vanhemmille on liitteenä opinnäytetyön lopussa. Toimittiin salassapitosäädösten mukaisesti eli pidettiin tutkimukseen osallistuneiden lasten nimet salassa. Tutkimuskohteesta ei kirjoitettu mitään arkaluontoista ja kirjoitettiin vain niistä asioista, joihin oli pyydetty lupaa. Yritettiin kirjoittaa tieteellistä tekstiä eli hyvää ja asiallista yleiskieltä. Huolehdittiin, että kaikki käytetty lähdemateriaali on laadukasta ja luotettavaa. Pyrittiin koko tutkimuksen ajan pysymään tutkijan roolissa, jotta ei synny epäselvyyttä siitä, onko tieto tutkimukseen saatu tutkijana vai yksityishenkilönä. Kaikki tutkimusmateriaali, lupalaput ja havainnointimateriaalit hävitettiin opinnäytetyöprosessin lopussa. (Vilka 2006, 113-115.)

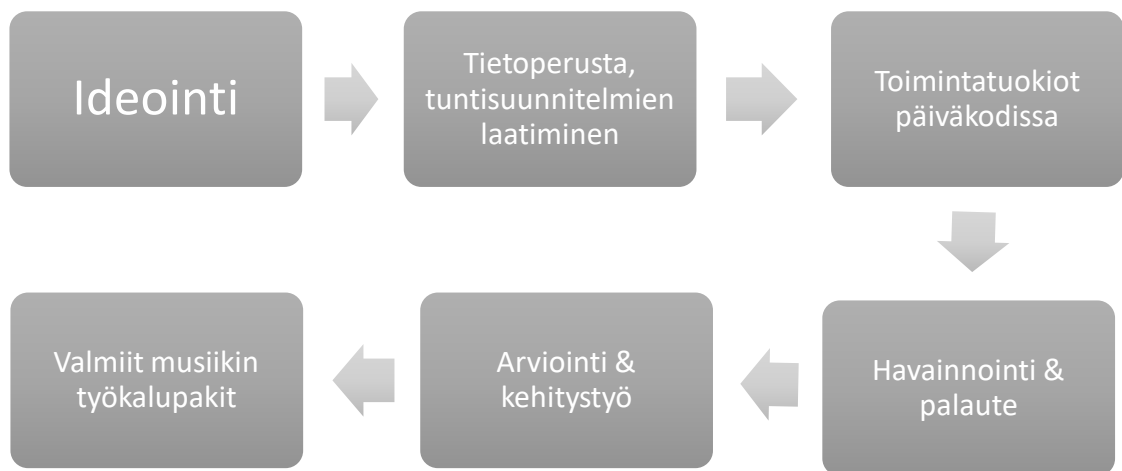
7.2 Kehittämisehdotukset

Tuntisuunnitelmista ja soitinlainaamosta saatiin hyvin positiivista palautetta. Oman työskentelyni reflektoinnista sain ajatuksen, että jossain työkalupakeissa voisi olla erikseen tuntisuunnitelma isommille ja pienemmille. Eskaripojat kokivat muumit liian lapselliseksi ja kyllästyivät. Olen liittänyt työkalupakkiin maracasseille nyt myös toisen tuntisuunnitelman, joka sopii erityisesti vähän vanhemmille lapsille. Tuntisuunnitelma on aiheeltaan jännittävä ”Tiheässä pimeässä”, joten olen varma, että se saa myös isommat lapset innostumaan.

Muutenkin olisi tärkeää lähteä liikkeelle lapsista, siitä mikä heitä kiinnostaa. Koska tässä opinnäytetyössä oli tavoitteena testata pakkien toimivuutta, lapsiryhmän kiinnostuksen kohteita ei

juurikaan kysely. Jos nämä pakit otettaisiin käyttöön, voitaisiin yhdessä ryhmän lasten ja aikuisten kanssa pohtia, mikä pakki heitä kiinnostaisi eniten ja mikä olisi heille aihepiiriltäänkin sopivin.

Palautteen kerääminen lapsilta on hyvin ongelmallista. Neljä hymynaamakorttia oli liikaa. Lapset katsoivat toistensa vastauksia ja vastasivat samalla tavalla, joten palautteenannon pitäisi tapahtua niin, etteivät lapset näe toistensa valintoja. Opinnäytetyön pajassa törmäsin ideaan, jossa oli kaksi pulloa, hymynaama- ja surunaamapullot, ja lapset kävivät yksi kerrallaan, esimerkiksi tuokiosta lähtiessään, laittamassa helmen valitsemaansa pulloon. Koskisen ja Pihlajaniemen opinnäytetyössä ”Kuvitetut laulukortit monikulttuuristen lasten kielen kehityksen tukena” lapset sulki silmänsä ja näyttivät peukalolla, tykkäsivätkö tuokiosta vai eivät (Koskinen & Pihlajaniemi 2020, 42). Työpaikallani lapset ovat saaneet laittaa kuvakortteja päiväkodin toimintoista joko auringon tai pilven päälle. Palautteenannon voisi ottaa osaksi jopa melkein jokapäiväistä päiväkotielämää. Velvoittaahan varhaiskasvatussuunnitelmakin toimimaan yhteistyössä lapsen kanssa tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa sopivalla tavalla (Opetushallitus 2018, 55).

Kuvio 1: Kehittämistyöprosessin eteneminen

7.3 Ammatillinen kasvu

Olen valmistunut musiikin varhaiskasvattajaksi 20 vuotta sitten Helsingin Konservatoriosta (vuonna 2000). Tutkintoni päivitin ammattikorkeakoulututkinnoksi Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadiassa vuonna 2003. Opinnäytetyön ansiosta sain vihdoin ajatuksiani paperille ja järjestykseen. Olen myös pidempään pohtinut, kuinka voisin yhdistää molempia ammattejani ja toimimalla musiikin varhaiskasvattajana päiväkodeissa, tämä olisi mahdollista. Kun kävin testaamassa työkalupakkejani, vastaanotto oli erittäin positiivista ja sain vahvistusta sille, että tämä tapa voisi olla toimiva yhteistyömuoto musiikkikasvattajan ja päiväkotien kesken.

Lähteet

Painetut

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Koskinen, A. & Pihlajaniemi, M-M. 2020. Kuvitetut laulukortit monikulttuuristen lasten kielen kehityksen tukena.

Piispanen, U. 2019. Muskarisoppa. Reseptejä varhaisiän musiikkikasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.

Ruokonen, I. 2017. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Harjula, E & Turja, L. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. Uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 121-135.

Ruokonen, I. 2011. Musiikin monet kielet. Teoksessa Nurmilaakso, M & Välimäki A-L. (toim.). Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Yliopistopaino, 62-69.

Seppänen, E. & Lindeberg-Piironen, A. Asiantuntijana Laura Tarvonen. 2017. Soittaminen. Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Tallinna: Classicus Oy, 213-272.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sähköiset

Chydenius, H. & Hänninen, A. 2009. Musiikki kasvattaa elämään. Varhaisiän musiikinopettaja päiväkodissa. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Helsinki.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/15439/171209.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Espoon Musiikkiopisto 2019. Muskari EMOssa. Päiväkotimuskarit. Viitattu 8.8.2019.
<https://emo.fi/opetus/muskarit/>

Finnish Music Quartely 2020. Music is life! - For pedagogue-composer Soili Perkiö, music is not about accomplishment. Viitattu 26.9.2020 <https://fmq.fi/articles/music-is-life-for-soili-perkio?fbclid=IwAR2ri19JLrqdZbLE3mpqOXHfTOGLtTHZ6tHxHfZk8zQZD00cgxPDWXR-f8>

Halme, K. 2017. Taikavan siivet kantavat - hyvinvointia lapsille. Viitattu 13.6.2019.
<https://taikava.wordpress.com/2017/11/27/taikavan-siivet-kantavat-hyvinvointia-lapsille/>

Koskinen, A. & Pihlajaniemi, M-M. 2020. Kuvitetut laulukortit monikulttuuristen lasten kielen kehityksen tukena. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Espoo.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/161588/Kuvitetut%20laulukortit%20monikulttuuristen%20lasten%20kielen%20kehityksen%20tukena.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Kumpulainen, K. 2017. Soittimet reissulle ja osaaminen jakoon! Musakärry-hanke ja hanketöiden vaikutukset kouluttajatiimin asiantuntijuuden kokemuksiin. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Helsinki. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137557/Kumpulainen_Katariina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Linnavalli, T., Putkinen V., Lipsanen, J., Huotilainen, M. & Tervaniemi M. 2018. Music enhances children's linguistic skills. Scientific reports. Viitattu 11.10.2020. https://doi.org/search?ref=homepage-box&source=%7B%22query%22%3A%7B%22query_string%22%3A%7B%22query%22%3A%22music%20playschool%22%2C%22default_operator%22%3A%22AND%22%7D%7D

Lumme, M. 2017. Taidepedagogi avautuu: Työ ei ole sitä mitä luvattiin - ”Olemme talon revityn apu”. Vantaan Sanomat. Viitattu 13.6.2019. <https://www.vantaansanomat.fi/artikkeli/481510-taidepedagogi-avautuu-tyo-ei-sita-mita-luvattiin-olemme-talon-revityn-apu>

Montessori-päiväkoti Aurinkoleijona 2020. Montessori. Viitattu 17.8.2020. <https://www.aurinkoleijona.fi/montessori>

Opetushallitus 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Viitattu 7.6.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Opetushallitus 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Viitattu 3.6.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Rauhala, R-L. 2015. Musiikkileikkikoulunopettajien kokemuksia päiväkotimuskareista. Kysely Varhaisiän musiikinopettajat ry:n jäsenistölle. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Helsinki. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/100338/Rauhala_Riitta-Liisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Salo 2020. Päivähoito ja koulutus. Päivähoito ja esiopetus. Päiväkotihoido. Päiväkodit. Märynummen päiväkotit. Viitattu 17.8.2020. <https://www.salo.fi/paivahoitojakoulutus/paivahoitojaesiopetus/paivakotihoido/paivakodit/marynummenpaivakoti/>

Suomen riskienhallintayhdistys 2020. Nelikenttäanalyysi - SWOT. Viitattu 29.2.2020. <https://www.pk-rh.fi/tools/swot.html>

Taikava 2019. Taidekasvattajat varhaiskasvatuksessa. Taikaa varhaiskasvatukseen. Viitattu 12.8.2019. <https://taikava.wordpress.com/tutkimusjulkaisu/>

Tunne musiikki. Vapaaehtoistoimintaa kaikille aisteille. Hyvinvointia musiikista: Musiikki yhdistää. Viitattu 6.5.2109. <http://www.tunne musiikki.fi/hyvinvointia+musiikista/musiikki+yhdistaa/>

Uudet varhaiskasvatussuunnitelmat - mikä muuttuu. Opetushallitus. Viitattu 2.5.2019. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus/uudet_vasut

Vanas, A. 2018. Lasten harrastaminen syö vanhempien voimavarat. Viitattu 3.5.2019. <https://lapsenmaailma.fi/palstat/tutkittua-tietoa/lasten-harrastaminen-syo-vanhempien-voimavarat/>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Ilmaisun monet muodot. Viitattu 3.5.2019. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tekstikapale/129202>

YK:n Lapsen oikeuksien sopimus 1989. Viitattu 10.11.2019. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

Julkaisemattomat

Hämeenaho, Salla. 2013. ”Jos se talo vois soida keittiöstä johtajaan saakka”. Varhaisiän musiikinopettajien ja päiväkotien henkilökunnan kokemuksia varhaisiän musiikinopetuksesta päiväkodissa. Maisterin tutkielma. Sibelius-Akatemia. Helsinki, 2.

Kuviot

Kuvio 2: Kehittämistyöprosessin eteneminen 28

Taulukot

Taulukko 1: Suunnitteluvaiheen SWOT-analyysi 19

Taulukko 2: SWOT-analyysi opinnäytetyöprosessin lopussa 26

Liitteet

Liite 1: Tuntisuunnitelma, kehärummut	34
Liite 2: Tuntisuunnitelma, guiroshakerit	35
Liite 3: Tuntisuunnitelma, maracas 1	36
Liite 4: Tuntisuunnitelma, maracas 2	37
Liite 5: Tuntisuunnitelma, triangelit	38
Liite 6: Tuntisuunnitelma, laattasoittimet	39
Liite 7: Henkilökunnan palauterunko, jokaisen musiikkileikkikoulutunnin jälkeen	40
Liite 8: Henkilökunnan palauterunko, kaikkien musiikkileikkikoulutuntien jälkeen	42
Liite 9: Lasten palauterunko	44
Liite 10: Kirje vanhemmille	46

Liite 1: Tuntisuunnitelma, kehärummut

Teema: Peikot

K S P E

Musiikilliset tavoitteet: Käsiteparin voimakas - hiljainen kokeminen soittaen, laulaen ja liikuen

1. Alkulaulu				
- Täällä oon! (Hilla ja salaperäinen saarni)			X	X
- Kaksi pientä peikkolasta (Olin laulukirja) peikkosorminuket	X	X	X	X
2. Laululeikki				
- Peikkoja pieniä pellavapäitä (Vauvojen laulun aika)			X	X
3. Loruilu				
- Viisi villiä veikkaa (E. Nuotio)			X	X
4. Soittaminen				
				kehärummut
- Sateessa istun sateenvarjon alla (Olin laulukirja)	X	X	X	
- Pieni sade lirisee, suuri sade lorisee, ukonilma paukkaa (Olin laulukirja)				
5. Laululeikki/liikunta			X	X
- Korpikuusen kannon alla			X	X
6. Soittaminen				
				kehärummut
- Korpikuusen kannon alla (Suuri lasten toivelaulukirja)	X	X	X	
(7. Rentoutuminen				
- Peikkoäidin kehtolaulu (Olin laulukirja)			X	
8 Loppulaulu				
- Pieni ystäväni mun (Missä ilo asustaa?)			X	X
- Minä vilkutan				

Liite 2: Tuntisuunnitelma, guiroshakerit

Guiroshakerit

Teema: Sammakot	K	S	P	E
1. Alkulaulu - Täällä oon! (Hilla ja salaperäinen saarni)		X	X	
2. Laulaminen - Äidin kasvimaalla (Suomen lasten laulukirja) sammakko, huivit	X		X	
3. Loruilu - Eppelin peppelin (VLA) djembe	X	X	X	
4. Liikunta/ohjattu - Puli Puli (Unta ja unelmia)	X	X	X	
5. Soittaminen - Pienet sammakot (Pupujussikat, - Pikku porsahat) guiroshakerit	X	X	X	
6. Laululeikki/liikunta - Pienet sammakot (Piilometsän säveliä) tai - Sammakkolaulu (Siina & Taikaradio)	X	X	X	
(7. Laululeikki - Sammakkomummo (Meidän muksun laulut ja leikit)		X	X	
8. Rentoutuminen - esim. Kalat (Tassutellen ja tanssien) tai huivi - Salaisuuden kala (Karvakorvan laulupurkki)		X		X
9. Loppulaulu - Pieni ystäväni mun (Missä ilo asustaa?) - Minä vilkutan		X	X	

Liite 3: Tuntisuunnitelma, maracas 1

Maracassit

K S P E

Teema: Muumit

1. Alkulaulu				
- Täällä oon! (Hilla ja salaperäinen saarni)		X	X	
2. Laululeikki				
- Pieni iloinen tie (Muumiperheen lauluretki)		X	X	
3. Soittaminen	Maracas	X	X	X
- Naurunuttura (Karvakorvan laulupurkki)				
- Myy on pippurinuttura (Muumiperheen lauluretki)				
4. Laululeikki	keppihevosek/	X	X	X
- Nipsun rohkeuslaulu (Muumiperheen lauluretki) malletit				
5. Rentoutuminen				
- Muumilaakson tuulet (Muumiperheen lauluretki)		X		
6. Loppulaulu				
- Pieni ystäväni mun (Missä ilo asustaa?)		X	X	
- Minä vilkutan				

Liite 4: Tuntisuunnitelma, maracas 2

Maracassit

Teema: Tiheässä pimeässä

K S P E

1. Alkulaulu				
- Täällä oon! (Hilla ja salaperäinen saarni)		X	X	
2. Laululeikki				
- Tiheässä pimeässä (Piilometsän säveliä)		X	X	
3. Soittaminen				
- Pöllö se on (Piilometsän säveliä)	maracas	X	X	
4. Kuunteleminen & askartelu				
- Yön ääniä (Piilometsän säveliä)	mustaa kartonkia, valkoisia kyniä, grillitikkuja	X	X	X
5. Varjoteatteri				
- Yön ääniä	kohdelamppu	X	X	X
6. Loppulaulu				
- Pieni ystäväni mun (Missä ilo asustaa?)		X	X	
- Minä vilkutan				

Liite 5: Tuntisuunnitelma, triangelit

Triangelit

Teema: Hiihto ja luistelu

K S P E

Musiikilliset tavoitteet: Tasa- ja kolmijakoisen musiikin kokeminen laulaen, liikkuen ja soittaen

1. Alkulaulu				
- Täällä oon! (Hilla ja salaperäinen saarni)		X	X	
- Mitä talveen tarvitaan? (Nallen talvi)		X	X	
2. Laulaminen		X	X	X
- Talvella				
3. Laululeikki/liikunta		X	X	X
- Talvella				
- Valssi - marssi (Tassutellen ja tanssien)				
4. Soittaminen	triangelit	X	X	X X
- Talvella				
- Valssi - marssi (Tassutellen ja tanssien)				
5. Liikuntaa/vapaa	Waldtauffel: Les Patineurs		X	X
	Huivit			
6. Rentoutuminen	Hallaharso			
- Talviunta (Matka joulun taloon) tai Lumituulen kutsumalaulu (Vauvojen laulun aika)		X	X	X
7. Loppulaulu				
- Pieni ystäväni mun (Missä ilo asustaa?)		X	X	
- Minä vilkutan				

Liite 6: Tuntisuunnitelma, laattasoittimet

Laattasoittimet

K S P E

Teema: Metsässä

1. Alkulaulu			X	X		
- Täällä oon! (Hilla ja salaperäinen saarni)						
2. Laululeikki/liikunta	magneettitaulu & magneetit	X	X	X	X	
- Metsään (Metsään)						
3. Laululeikki/istuen						
- Ketunleipä (Piilometsän säveliä)		X	X			
- Kipposet kapposet		X	X			
4. Laululeikki/liikunta		X	X	X	X	
- Marjaretki -sikermä (Oli oli olio cd 1)						
5. Soittaminen	laattasoittimet	X	X	X	X	
- Kipposet kapposet	malletit					
- Ketunleipä						
(6. Kuunteleminen/rentoutuminen			X			
- Kasveja (Piilometsän sävelmiä))						
7. Loppulaulu						
- Pieni ystäväni mun (Missä ilo asustaa?)		X	X			
- Minä vilkutan						

Liite 7: Henkilökunnan palauterunko, jokaisen musiikkileikkikoulutunnin jälkeen

Palauterunko henkilökunnalle

Tämä kysely täytetään jokaisen musiikkileikkikoulutunnon jälkeen. Kyselyssä on ensin muutama kysymys ryhmästä, jonka jälkeen on 6 väittämää. Ympyröi yksi vaihtoehto. Kyselyn lopussa on avoin kohta, johon voit kirjoittaa ajatuksiasi, kysymyksiä ja niin edelleen. Kiitos!

1. täysin eri mieltä
2. jokseenkin eri mieltä
3. jokseenkin samaa mieltä
4. täysin samaa mieltä

Päivämäärä: _____

Ammattini: _____

Mikä soitinlainaamon soitin oli kyseessä: _____

Lapsiryhmän koko: _____

Tyttöjä: _____

Poikia: _____

Lasten ikä: _____

Laulut olivat mielestäni mukavia ja käyttökelpoisia.

1 2 3 4

Kaikki/suurin osa lauluista oli minulle jo entuudestaan tuttuja.

1 2 3 4

Opin uusia työskentelytapoja musiikkikasvattajalta.

1 2 3 4

Työkalupakki oli selkeä ja helposti käyttöön otettavissa.

1 2 3 4

Aion käyttää työkalupakkia myös itsenäisesti lasten kanssa.

1 2 3 4

Sain työkalupakista ideoita myös omaan työkentelyyni lasten kanssa.

1 2 3 4

Muita ajatuksia:

Liite 8: Henkilökunnan palauterunko, kaikkien musiikkileikkikoulutuntien jälkeen

Tämä kysely täytetään kaikkien musiikkileikkikoulutuntien jälkeen. Ympyröi yksi vaihtoehto. Väittämiä on viisi ja lisäksi kyselyn lopussa on avoin kohta, johon saat kirjoittaa risuja ja ruusuja sekä kehittämisideoita. Kiitos!

1. täysin eri mieltä
2. jokseenkin eri mieltä
3. jokseenkin samaa mieltä
4. täysin samaa mieltä

Päivämäärä: _____

Ammattini: _____

Olin mukana _____ (määrä) musiikkileikkikoulutunnilla.

Salon kaupungin soitinlainaamo on käyttökelpoinen idea.

1 2 3 4

Soitinlainaamon soitinvalinnat olivat onnistuneita (kehärummut, guiroshakerit, maracassit, triangelit ja laattasoittimet).

1 2 3 4

Ilman opastusta työkalupakkien käyttöönotto olisi vaikeaa.

1 2 3 4

Ulkopuolinen musiikkikasvattaja olisi taloomme tervetullut tuomaan ideoita ja tukemaan henkilökuntaa lasten musiikkikasvatuksessa.

1 2 3 4

Ulkopuolinen musiikkikasvattaja lisäisi musiikkikasvatusta päiväkodissamme.

1 2 3 4

Soitinlainaamo lisäisi musiikkikasvatusta päiväkodissamme.

1 2 3 4

Risuja/ruusuja/kehittämisehdotuksia:

Liite 9: Lasten palauterunko

Palauterunko lapsille (Täytän itse tämän)

Päivämäärä: _____

Mikä soitinlainaamon soitin oli kyseessä: _____

Lapsiryhmän koko: _____

Tyttöjä: _____

Poikia: _____

Lasten ikä: _____

en yhtään tykännyt/ei yhtään (1)

en tykännyt/ei (2)

tykkäsin/kyllä (3)

tykkäsin oikein kovasti/oikein kovasti (4)

Mitä mieltä olit

- lauluista? 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ (montako mitäkin vastausta)
- soittamisesta? 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____
- musiikkiliikunnoista? 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____

Oliko joku vaikeaa. Jos oli, mikä?

Oliko sinulla mukavaa musiikkileikkikoulussa? 1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Haluaisinko musiikkileikkikouluun uudestaan? 1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Onko vielä jotain, mitä haluat sanoa minulle?

Kiitos!

Liite 10: Kirje vanhemmille

Kirje vanhemmille

elokuu 2020

Hei! Olen sosionomiopiskelija Laureasta. Aiemmalta koulutukseltani olen musiikin varhaiskasvattaja ja montessoriohjaaja. Olenkin töissä Salon Montessori -päiväkoti Aurinkoleijonassa. Opinnäytetyökseni olen suunnitellut käyttövalmiita musiikin työkalupakkeja päiväkodin henkilöstölle ja testaan niiden toimivuutta lapsesi päiväkodissa. Pidän 11.-12.8.2020 päiväkodissa kaksi musiikkileikkikoulutuntia, joita päiväkodin henkilökunta havainnoi. Kerään palautetta tunteista sekä henkilökunnalta että lapsilta. Käytän palautetta ainoastaan opinnäytetyöhöni, jonka jälkeen tuhoan paperit. Päiväkodin nimi ja lapsiryhmän iät julkaistaan, mutta lasten nimiä en kerää enkä julkaise.

Kiitos, Malla Pelo

Leikkaa alaosa viivaa pitkin ja palauta lapsesi ryhmään.

 Lapseni _____ (nimi)

saa osallistua opinnäytetyöhön, musiikkileikkikoulutunneille ja saan kerätä häneltä palautetta.

Kyllä _____ Ei _____

Paikka ja aika _____

Vanhemman allekirjoitus ja nimenselvennys

 Kiitos!